

การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียน
ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิต

DEVELOPMENT OF TEAMWORK SKILLS AND PUBLIC MINDEDNESS OF EIGHTH-
GRADE STUDENTS IN ENRICHED SCIENCE CLASSROOM (IPST) USING

นภศร มลินทานุช

การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่
พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

ปฏิญานีพจน์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF TEAMWORK SKILLS AND PUBLIC MINDEDNESS OF
EIGHTH-GRADE STUDENTS IN ENRICHED SCIENCE CLASSROOM (IPST)
USING COOPERATIVE LEARNING IN THE STRAND OF CIVICS, CULTURE
AND LIVING IN SOCIETY

NOPPASORN MILINDANUJA

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF EDUCATION (Educational Science & Learning Management)

Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียน
ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิต

ของ

นภศร มิลินทานุช

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.พรใจ ลีทองอิน)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะนา)

..... ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เกศินี คุรุณาสวัสดิ์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต
ผู้วิจัย	นภศร มลิณฑานุช
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. พรใจ ลีทองอิน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือ One Group Pretest-Posttest กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนศรีธรรมาศมูท โดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ 4 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างคือห้อง ม.2/3 มีนักเรียน 40 คน ระยะเวลาทดลองจำนวน 22 คาบเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมและแบบประเมินจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test for dependent samples ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ทักษะการทำงานเป็นทีม, จิตสาธารณะ, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

Title	DEVELOPMENT OF TEAMWORK SKILLS AND PUBLIC MINDDEDNESS OF EIGHTH-GRADE STUDENTS IN ENRICHED SCIENCE CLASSROOM (IPST) USING COOPERATIVE LEARNING IN THE STRAND OF CIVICS, CULTURE AND LIVING IN SOCIETY
Author	NOPPASORN MILINDANUJA
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Dr. Porngai Leetongin

The purposes of this study were the development of teamwork skills and the public mindedness among eighth-grade students in an enriched science classroom using cooperative learning in the strand of civics, culture and living in society. The study had a one group pretest-posttest design. The sample group consisted of an enriched science classroom with eighth-grade students, in the second of the 2018 academic year, Satthasamut School, it was obtained by group sampling (cluster random sampling) from four enriched science classroom. The sample room consisted of forty students. The duration of the experiment was twenty-two periods. The research instruments were cooperative learning lesson plans, a teamwork skills test, and public mindedness assessment. The statistics used for data analysis were mean standard deviation and a t-test for dependent samples was used for the hypotheses testing. The results of this study were after learning with cooperative learning, students had higher teamwork skills before learning at a statistically significant level of .01 and higher levels of public mind before learning at a statistical significance level of .01.

Keyword : Cooperative, teamwork skills, learning, civics, Culture&living in society, Public mindedness

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.พรใจ ลีทองอิน และ รศ.ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด แนะนำและตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ปริญญาีมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อ.ดร.ดวงใจ สีเขียว อ.ดร.อัญชลี สุขในสิทธิ์ อ.อชิระ อุตมาน อ.ดร.วรวิมล สุภาพและ อ.สมภพ ทองคงหาญ ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและคณะอาจารย์ กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โรงเรียนศรีธธาสมุทร ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนศรีธธาสมุทร ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ส่งเสริม และให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณดร.กฤษฏา วรพิน ที่คอยให้คำปรึกษา คำชี้แนะ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวชื่อนี้ได้ทั้งหมด จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอพระคุณมารดา พี่สาวและเพื่อนๆครูที่โรงเรียนศรีธธาสมุทรของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำงานเสมอมา ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่เป็นกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวที่แด่ มารดาและบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นภศร มิลินทานุช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย.....	5
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.กลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	11

2.แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	14
2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	14
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	15
2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	19
2.4 ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	19
2.5 การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการจัดการเรียนรู้.....	24
2.6 ข้อดีและปัญหาของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	26
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	27
3.จิตสาธารณะ.....	32
3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ.....	32
3.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ.....	33
3.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ.....	33
3.4 การจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ.....	38
3.5 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ.....	40
3.6 เครื่องมือวัดจิตสาธารณะ.....	43
3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ.....	44
4. การทำงานเป็นทีม.....	47
4.1 ความหมายเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม.....	47
4.2 หลักการทำงานเป็นทีม	48
4.3 องค์ประกอบในการทำงานเป็นทีม	53
4.4 ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม.....	57
4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม.....	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
1. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	63
2. แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยนักเรียน.....	65
3. แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยครู.....	66
4. แบบประเมินจิตสาธารณะ.....	68
5. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ.....	70
แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผลการวิจัย.....	88
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	93
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ.....	97
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	126

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 องค์ประกอบของจิตสาธาณณะ	36
ตาราง 2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของจิตสาธาณณะ	42
ตาราง 3 หลักการของการทำงานเป็นทีม	52
ตาราง 4 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาหน้าพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต	64
ตาราง 5 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของจิตสาธาณณะ	69
ตาราง 6 แบบแผนการทดลอง	72
ตาราง 7 ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือจำแนกตามตัวชี้วัด โดยใช้ t-test for dependent sample	74
ตาราง 8 การเปรียบเทียบผลพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยนักเรียน จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้	75
ตาราง 9 การเปรียบเทียบผลพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยครู จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้	78
ตาราง 10 ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาจิตสาธาณณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกตามตัวชี้วัด โดยใช้ t-test for dependent samples	81
ตาราง 11 การเปรียบเทียบผลพัฒนาจิตสาธาณณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยนักเรียน จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้	81
ตาราง 12 การเปรียบเทียบผลพัฒนาจิตสาธาณณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยครู จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้	85
ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแผนการจัดการเรียนรู้	100
ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประเมินโดยนักเรียน	101

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประเมินโดยผู้วิจัย
 103

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินจิตสภาวะประเมินโดยนักเรียน. 105

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสภาวะประเมินโดยครู
 108

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย9

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-พ.ศ.2564) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนาว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, น.5) แต่ในสภาวะปัจจุบันที่สังคมไทยยังมีปัญหาด้านคุณภาพของคนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม คนจำนวนไม่น้อยที่ยังคงให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม หลบหลีกเอาตัวรอด ขาดจิตสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีจิตสาธารณะถือเป็นคุณลักษณะสำคัญยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้มองถึงประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงเป็นสิ่งที่ทุกๆ หน่วยงานควรให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาให้สังคมไทยเป็นสังคมที่พึงปรารถนาตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น.46) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าคือ คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน พร้อมทั้งระบุพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีจิตสาธารณะไว้ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม เช่น ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้นการปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน "จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มี

ความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักการในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม(จันทิรา ธนสงวนวงศ์, มปป) การพัฒนาจิตสาธารณะเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องร่วมมือกันปลูกฝังให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนโดยการสอดแทรกเข้าไปในชีวิตประจำวัน ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และภายในชุมชน การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดจิตสาธารณะจะทำให้ชุมชน สังคมและประเทศชาติสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและมั่นคงการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายในตนเอง เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ ภาวะทางอารมณ์ ค่านิยมส่วนบุคคล ความปรารถนา และเพศ และปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว โรงเรียน และการศึกษาสถานภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องมีการกระทำซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำ และป้องกันการเลือนหายหรือเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน โดยต้องมีการเสริมแรง กระบวนการสร้างจิตสาธารณะควรเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ยั่งยืนดังแนวคิดของบลูม(bloom) คือ ขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving) ขั้นการตอบสนอง (responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (valuing) ขั้นการจัดระบบ (organizing) และขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (characterization) ควรให้ผู้เรียนเกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านการจัดการเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, น.95-98) ต้องใช้วิธีการและกลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่นการใช้บทบาทของผู้นำ การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ การใช้กระบวนการศึกษาความรู้ การใช้บทบาทของสื่อมวลชน การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง การใช้บทบาทสมมติกับตัวแบบ การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน การใช้วิดีโอทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ การใช้วิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ดีอื่นๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาจิตสาธารณะ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเตรียมผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556, น.98) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีลักษณะสำคัญคือ การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แต่แต่ละคนต้องรับผิดชอบในผลงานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการฝึกฝนในเรื่องทักษะทางมนุษยสัมพันธ์และ

กระบวนการกลุ่ม(อารี สันหนวี, 2539, น.89) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงาน มีการช่วยเหลือพึ่งพซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม มีการแบ่งความรับผิดชอบของผู้เรียนแต่ละคน ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความสามารถ ความรู้ ความสนใจ ความถนัดทางการเรียน เพศ เชื้อชาติและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนอกจากช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น ยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพและเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนด้วย (สถาพร ดียิ่ง, 2548, น.53-54) ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือคือเป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะทำงานบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater efforts to achieve) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น การจัดการเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Longterm retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้นและคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More positive relationships among students) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่มมีสุขภาพจิตดี (Greater psychological health) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นและยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู เป้าวรรณ (เรณู เป้าวรรณ, 2558, น.157-160) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า การจัดการเรียนรู้อยู่ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้ทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบปกติ และ สอดคล้องกับ กนกฉัตร โกมลฉัตร (กนกฉัตร โกมลฉัตร, 2558, น.96-102) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกกลุ่มจะมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยให้เพื่อนสมาชิกเกิดการจัดการเรียนรู้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือเป้าหมายของกลุ่ม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น.183) จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการทำงานเป็นทีมที่มีความสอดคล้องกันคือการมีปฏิสัมพันธ์กันของ

สมาชิก ซึ่งจากทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราที่กล่าวว่า คนเราเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบสามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น.184) จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานรวมเป็นกลุ่ม ช่วยทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการห้องเรียนพิเศษหรือห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับสูง มีความเป็นผู้นำและชอบการทำงานคนเดียว ทำให้นักเรียนขาดการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรม หรือการทำงานร่วมกัน เมื่อต้องทำกิจกรรมหรือรับผิดชอบงานร่วมกันจึงมักเกิดปัญหา อีกทั้งยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมขาดจิตสำนึกสาธารณะ เช่น การไม่เก็บขยะที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ทิ้ง ไม่ช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนหากไม่ใช่เวรรับผิดชอบของตนเอง ไม่ลบกระดานในห้องเรียนหลังหมดคาบเรียน ไม่ช่วยจัดโต๊ะเรียน เมื่อถึงเวรรับผิดชอบของตนเองก็จะทำหน้าที่แค่ส่วนที่ตนรับผิดชอบ จะไม่ช่วยทำงานในส่วนอื่นๆ แม้ว่าจะเป็นเวรรับผิดชอบในวันเดียวกัน เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้อาจดูเป็นสิ่งเล็กน้อย แต่หากปล่อยเอาไว้เด็กเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดจิตสาธารณะ ทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ในการดำรงชีวิตและทำงานให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อ (Responsibility) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อมาพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำเอาทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางสังคมโดยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ตามหลักองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีความรับผิดชอบต่อสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย มีการใช้กระบวนการกลุ่มนักเรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เพราะเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ เพื่อให้นักเรียนจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต
2. เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางในการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และแนวทางพัฒนาจิตสาธารณะ ผ่านการจัดการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระการจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตอันจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษานุเคราะห์ทางการศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรภัทรสมุทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต10 จังหวัดสมุทรสงคราม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมจำนวน 156 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มห้องเรียนมา 1 ห้องด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) จากห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) 4 ห้องเรียน ได้แก่ ห้องม.2/3 จำนวนนักเรียน 40 คน

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2561 (เดือนสิงหาคม 2561 - เดือนกรกฎาคม 2562) จัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที โดยทำการ

ทดสอบก่อนเรียนจำนวน 1 คาบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 22 คาบ และทำการทดสอบหลังเรียนจำนวน 1 คาบ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเนื้อหาในสาระที่ 2 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนศรีธรรมาศมูท ที่จัดทำตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 หน่วย ดังนี้

- หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- หน่วยที่ 2 กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน
- หน่วยที่ 3 เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบบการปกครอง
- หน่วยที่ 4 สถาบันทางสังคม
- หน่วยที่ 5 วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตัวแปรตาม ได้แก่

: ทักษะการทำงานเป็นทีม

: จิตสาธารณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 3-6 คน นักเรียนได้ร่วมมือกันทำงานและเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อการจัดการเรียนรู้ สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในงานที่ตนเองรับผิดชอบและส่วนรวมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม โดยสมาชิกแต่ละคนมีเป้าหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของการทำงานกลุ่ม

2. มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เป็นการให้สมาชิกได้ร่วมกันทำงานกลุ่มกันอย่างใกล้ชิด โดยการเสนอและแสดงความคิดเห็นกันของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. มีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคนจะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานโดยที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มพร้อมที่จะได้รับผิดชอบภาระงานในส่วนที่ตนเองได้รับมอบหมาย

4. มีการใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนปฏิบัติงานและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยจะต้องดำเนินงานตามแผนตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงาน

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้ใช้เทคนิคในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน Learning together (LT) ใช้ในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตยและเรื่อง การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย, เทคนิคการต่อภาพ (JIGSAW) ใช้ในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว, กระบวนการตรากฎหมาย, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ, สถาบันทางสังคม และ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเอเชีย เทคนิคอภิปรายเป็นคู่(Pair Discussion) ใช้ในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม(Co-op - Co - op) ใช้ในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team - Games - Tournament หรือ TGT) ใช้ในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่อง ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเอเชีย

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของสมาชิก โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน มีการประสานงานให้ความช่วยเหลือ และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกโดย การยอมรับ การให้เกียรติ ปรึกษาหารือ ให้โอกาสในการทำงาน

2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน ฯลฯ ในรายละเอียดร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและทำให้งานประสบผลสำเร็จ

3. การมีโครงสร้างของทีม การแบ่งงานกันทำภายในทีม การแบ่งงานตามความรู้ความสามารถ และความพึงพอใจ มีกฎ มีระเบียบ แบบแผน ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิก

จะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มโดยรวม จะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ

4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ความแตกต่างของกันและกัน มีความสุขในการทำงาน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว และมีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของทีมในทุกรูปแบบ จะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประกอบไปด้วยแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินนักเรียนและนักเรียนเป็นผู้ประเมินการทำงานภายในกลุ่ม จำนวน 2 ชุด ชุดละ 20 ข้อ

3. จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทนในกิจกรรมของผู้อื่นในกิจกรรมโดยแบ่งคุณลักษณะเป็น 2 ตัวชี้วัด คือ

1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยระบุพฤติกรรมที่บ่งชี้ ดังนี้

1.1 ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ

1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม โดยระบุพฤติกรรมที่บ่งชี้ดังนี้

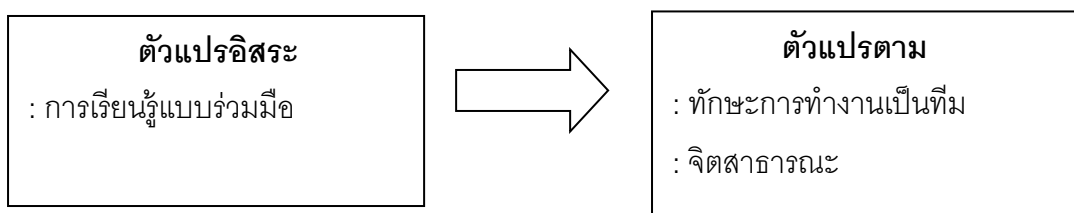
2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ

2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการมีจิตสาธารณะ ประกอบด้วยแบบประเมินตนเองของนักเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะโดยครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ระดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หอเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจากเอกสารและงานวิจัยดังนี้

1. กลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.5 ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.6 การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการจัดการเรียนรู้
 - 2.7 ข้อดีและปัญหาของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
 - 3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
 - 3.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
 - 3.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
 - 3.4 การจัดการเรียนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
 - 3.5 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ
 - 3.6 เครื่องมือวัดจิตสาธารณะ
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานเป็นทีม
 - 4.1 ความหมายเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม
 - 4.2 ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม
 - 4.3 หลักการทำงานเป็นทีม
 - 4.4 ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม

1.กลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องมีการเรียนกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่า วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกโดยแบ่งออกเป็น 5 สาระดังนี้

ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม เป็นสาระที่เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานทางศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต กล่าวถึง ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้าน สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐกิจศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นำเนื้อหาในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาใช้ในการดำเนินการวิจัยดังนี้

มาตรฐานที่ ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

โดยมีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

ส 2.1/1 อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ

ส 2.1/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ส 2.1/3 วิเคราะห์บทบาทความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

ส 2.1/4 อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และ วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

โดยมีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัดดังนี้

ส 2.2/1 อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย

ส 2.2/2 วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นำเนื้อหาในสาระที่ 2 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนศรีธรรมาศมูทที่จัดทำพัฒนาจากมาตรฐานการจัดการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย
- คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- สถานภาพ บทบาทสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

หน่วยที่ 2 กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

- กระบวนการในการตรากฎหมาย
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม และมรดก
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศ
- กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรและกรอกแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- กฎหมายแรงงาน

หน่วยที่ 3 เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบบการปกครอง

- เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย
- การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
- 14 ตุลาคม 2516
- พฤษภาทมิฬ 2535
- 19 กันยายน 2549
- หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสาร

หน่วยที่ 4 สถาบันทางสังคม

- บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

หน่วยที่ 5 วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

- ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นหนึ่งในวิธีการสอนที่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เพราะจัดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ช่วยกันทำ ช่วยกันคิด มีขั้นตอนและกระบวนการที่ส่งเสริมทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายไปพร้อมกัน โดยนักการศึกษาให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

เดวิดและโรเจอร์ จอห์นสัน (Johnson David W และ Johnson Roger T, 1992) ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อเป็นเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกันผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละบุคคลในกลุ่มและสมาชิกต่างได้รับความสำเร็จร่วมกัน

อาร์ชทและนิวแมน(1990 อ้างถึงใน เรณู เบ้าวรรณ (2558, น.19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีที่นักเรียนทำการแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายสมาชิกทุกคนจึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหา ครูไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้ที่คอยป้อนแก่นักเรียน แต่จะมีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือจัดหาและชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียน ตัวนักเรียนเองจะเป็นแหล่งรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียน

สถาพร ดียิ่ง (2548, น.53-54) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงาน มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม มีการแบ่งความรับผิดชอบของผู้เรียนแต่ละคน ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันด้านความสามารถ ความรู้ ความสนใจ ความถนัดทางการเรียน เพศ เชื้อชาติและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนอกจากช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น ยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพและเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนด้วย

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2554, น.3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และเพิ่มพูนแรงจูงใจทางการ

เรียน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มรวมกันแบบธรรมดา แต่เป็นการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือสมาชิกแต่ละคนในทีมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการจัดการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการจัดการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม

ทิตานา แชมมณี (2557, น.98) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

อารี สัตถ์หวี (2539, น.89) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้เกิดผลทางการจัดการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้และทางด้านจิตใจ ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเพื่อนๆ เคารพความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนตลอดจนรู้จักช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนๆ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่เน้นกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยที่นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 3-6 คน นักเรียนได้ร่วมมือกันทำงานและเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการจัดการเรียนรู้ สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบนี้คือเดวิด จอห์นสัน และโรเจอร์ จอห์นสัน เขากล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลยหรือมองข้ามไป ทั้งๆที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการจัดการเรียนรู้มาก เดวิด จอห์นสันและโรเจอร์ จอห์นสัน(1994อ้างถึงใน)ทิตานา แชมมณี (2560, น.98 - 99) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่างๆ

2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น

3. ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการจัดการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสันและจอห์นสันชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรมีให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจัดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนำเอาทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการเรียนรู้เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไป เพื่อให้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีดังต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement theory)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกจะได้รับมอบหมายหน้าที่ทุกคน และยึดหลักว่าความสำเร็จของตนเองคือความสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้นในการทำงานจะต้องมีการให้กำลังใจกัน อาจเป็นคำชมเชย รางวัล เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานให้ดีที่สุดเพื่อผลสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งหลักการดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากวิธีการปรับพฤติกรรม (behavior modification) ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (operant conditioning) มีแนวคิดว่าการกระทำใดๆที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นและถ้าการกระทำใดๆไม่ได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปมากที่สุด

ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น การให้ความสนใจ การยอมรับ การให้คำชมเชย จากกลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น มักจะมีธรรมชาติรวมกลุ่ม เชื่อและทำตามกลุ่มมากกว่าครู การฝึกให้กลุ่มเพื่อนกล่าวคำชมเชย การยอมรับ และการให้ความสนใจ รูปแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้สอน ซึ่งจะได้แสดงความสามารถได้เต็มศักยภาพ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้รับฟังและให้การยอมรับ ชมเชยผู้พูด จะมีผล

ต่อความรู้สึกของผู้กำลังทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี และขณะที่รับฟังการสอนก็มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเต็มที่ ในด้านการประเมินผล การให้รางวัล การมอบเกียรติบัตร สำหรับกลุ่มที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมได้ต่อไป

2.2.2 ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่ง ซึ่งการทำงานแบบร่วมมือจะสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกันและมีการสังเกตสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว ซึ่งในทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางสังคม โดยแบนดูรากกล่าวว่า คนเราเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสังเกต (Observation learning) หรือ การเรียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบสามารถถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน และตัวแบบจะทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดพฤติกรรม โดยตัวแบบอาจเป็นบุคคลจริงๆ (live mode) หรือ ตัวแบบสัญลักษณ์ (symbolic) ก็ได้

ดังนั้นการเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ การให้ความช่วยเหลือร่วมมือกัน ทั้งการมีน้ำใจ เมตตากรุณา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักการเกรงใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา พฤติกรรมเหล่านี้จะมีการเลียนแบบเกิดขึ้นในห้องเรียน หรือด้านการสอนที่เรียกว่าเพื่อนช่วยเพื่อน ทุกคนจะเห็นภาพของการสอนของเพื่อนๆ หากตนเองรู้สึกประทับใจเพื่อนคนใดคนหนึ่งก็จะนำมาเลียนแบบโดยสังเกตจากพฤติกรรม ซึ่งจะมีการจดจำใส่ใจและแสดงตามตัวแบบ นอกจากนี้การได้มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม ยังทำให้ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เพื่อนร่วมชั้น วิชาที่เรียน และครูผู้สอน อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

2.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive theory)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่เน้นการช่วยเหลือ ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา นั่นคือให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ความเข้าใจ จากลักษณะดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการทางสติปัญญา เพราะการที่ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวจะทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ จนสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ซึ่งสรุปว่า แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญามองว่าคนทุกคนเกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยธรรมชาติพร้อมที่จะกระทำก่อน

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพียเจต์ มิได้มีเป้าหมายเพื่อสร้างคนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทำสิ่งใหม่ มิใช่แต่เป็นผู้คอยลอกเลียนแบบผู้อื่น แต่ต้องการคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประดิษฐ์ และค้นคว้าแสวงหาความรู้ ต้องการกระตุ้นให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ รู้จักพิสูจน์สิ่งต่างๆ ไม่ยอมเชื่ออะไรง่ายๆ และต้องการให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นพยายามแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งโดยครูเป็นผู้จัดให้ จากเป้าหมายของ เพียเจต์ สอดคล้องกับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พูดคุย อภิปราย ซักถามกัน ส่งเสริมให้ได้พัฒนาความคิดได้ศึกษาค้นคว้าทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น(ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น.183-185)

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีการนำเอาทฤษฎีทางการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ทฤษฎีการเสริมแรง ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนที่ผู้เรียนต้องช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทุกคนล้วนมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และยึดถือว่าความสำเร็จของตนเองก็คือความสำเร็จของกลุ่มเช่นเดียวกัน เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้สมาชิกเกิดกำลังใจทำงานออกมาให้ได้ที่สุด ในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือการได้รับกำลังใจ คำชมเชย หรือการยอมรับจากเพื่อนหรือสมาชิกในกลุ่ม เป็นสิ่งที่เสริมแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน การกระทำใดก็ตามหากได้รับการเสริมแรงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นแต่หากไม่ได้รับการเสริมแรงก็จะลดลงและหายไป การที่ครูและเพื่อนให้การยอมรับ ความสนใจ และกล่าวชมเชยก็จะยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและแสดงความสามารถของตนออกมาได้อย่างเต็มศักยภาพ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางสังคม จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเลียนแบบ หรือสังเกตสิ่งต่างๆที่มีอยู่รอบตัว หากสมาชิกในกลุ่มมีการแสดงพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับและชื่นชม ก็มีโอกาที่สมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มจะจดจำและเกิดพฤติกรรมเลียนแบบขึ้นเพื่อให้ตัวเองได้รับการยอมรับเช่นกัน ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เกิดการช่วยเหลือและร่วมกันแก้ปัญหา ค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เรียนรู้และกระทำด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิจัยและนักวิชาการการศึกษาหลายๆท่าน (ทีศนา เขมมณี, 2560, น.99-100), (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น.186-187), (อารี สันทนต์, 2539, น.89) สามารถสรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สำคัญ เป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม โดยสมาชิกแต่ละคนมีเป้าหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของการทำงานกลุ่ม
2. มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เป็นการให้สมาชิกได้ร่วมกันทำงานกลุ่มกันอย่างใกล้ชิด โดยการเสนอและแสดงความคิดเห็นกันของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความรู้สึที่ดีต่อกัน
3. มีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคนจะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานโดยที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความมั่นใจและพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล
4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เสียก่อน เพราะเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ เพื่อให้นักเรียนจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีการใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนปฏิบัติงานและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยจะต้องดำเนินงานตามแผนตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงาน

2.4 ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แม้จะมีรูปแบบวิธีการจัดกลุ่มการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธีการ ทั้งการจัดการกลุ่มทำงานร่วมกัน (Group Cohesion) การทำงานแบบร่วมมือ (Cooperative Behavior) และการจัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (intergroup relations) แต่ทั้งหมดก็คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเดวิด จอห์นสันและโรเจอร์ จอห์นสัน (2013 อ้างถึงใน อรทัย ธานีเกษ (2559, น.95-96) ซึ่งได้นำเสนอการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 4 ประเภท คือ

2.4.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning) เป็นโครงการระยะยาว หรือวิธีการบริหารจัดการชุมชนแห่งการจัดการเรียนรู้ เป็นกลุ่มการทำงานในช่วงเวลาสั้นๆ ในชั้นเรียนหนึ่งคาบเรียน และต่อเนื่องในหลายๆสัปดาห์ เพื่อเป้าหมายความสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ถึงเป้าหมายการทำงานกลุ่ม ทำภาระงานเฉพาะกลุ่มได้เสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning) คือ การที่นักเรียนเรียนรู้การทำภาระงานในห้องเรียนชั่วคราว (Temporary) เป็นกลุ่มงานเฉพาะกิจที่ร่วมกันทำงานในช่วงเวลาไม่ถึง 1 คาบเรียน

2.4.3 ความร่วมมือที่ขึ้นอยู่กับกลุ่ม (Cooperative Based Groups) เป็นกลุ่มระยะยาว แต่ละกลุ่มที่มีสมาชิกที่แตกต่างกัน สมาชิกมีส่วนร่วมสนับสนุน กระตุ้นเร้า และช่วยเหลือกันด้านวิชาการให้ก้าวหน้าขึ้น แต่ละคนช่วยเพื่อนให้พัฒนาด้านสติปัญญาและสังคมในทางที่ช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยให้สมาชิกมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้

2.4.4 โรงเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative School) เป็นการเพิ่มพูนการทำงานร่วมกัน ลดความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกัน

เมื่อกล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นิยมใช้กันมีเทคนิคสำคัญ 2 แบบ คือ แบบเป็นทางการ (Formal cooperative learning) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal cooperative learning) (วันเพ็ญ จันทร์เจริญ, 2542, น.119 - 128)

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ มีดังนี้

1.1 เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team – Games – Tournament หรือ TGT) คือ การจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกัน (Heterogeneous teams) คือนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทบาทเรียนและการทำงานของกลุ่มเอาไว้ ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำส่งครู แล้วจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่มีความสามารถเท่า ๆ กัน (Homogeneous tournament teams) มาแข่งขันตอบปัญหาซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล คะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกัน แล้วมีการมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions หรือ STAD) คือ การจัดกลุ่มเหมือน TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน โดยให้นักเรียนทุกคนต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วนำคะแนนพัฒนาการ (คะแนนที่ดีกว่าเดิมในการสอบครั้งก่อน) ของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม และมีการให้รางวัล

1.3 เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TA) เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 วิธีนี้สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอนตามความ

ยากง่ายของเนื้อหา วิธีที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

1.4 เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชา อ่าน เขียน และทักษะอื่น ๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คน ก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้ระดับเท่ากันจากกลุ่มทุกกลุ่มมาสอน ให้กับเข้ากลุ่ม แล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

1.5 เทคนิคการต่อภาพ (Jigsaw) เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกันกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ มา การประเมินผลเป็นรายบุคคลแล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

1.6 เทคนิคการต่อภาพ 2 (Jigsaw II) เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่ม 4 - 5 คน นักเรียนทุกคนสนใจเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยของบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมกัน ค้นคว้าและอภิปราย แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตนสอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัล ขั้นตอนการเรียนรู้มีดังนี้

1) ครูแบ่งหัวข้อที่จะเรียนเป็นหัวข้อย่อยๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

2) จัดกลุ่มนักเรียนโดยให้มีความสามารถคล้ายกันภายในกลุ่มเป็นกลุ่มบ้าน (Home group) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอ่านเฉพาะหัวข้อย่อยที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

3) จากนั้นนักเรียนที่อ่านหัวข้อย่อยเดียวกันมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงาน ซักถาม และทำกิจกรรม ซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) สมาชิกทุก ๆ คน ร่วมมือกันอภิปรายหรือทำงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

4) นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับมายังกลุ่มบ้าน (Home group) ของตน จากนั้นผลัดเปลี่ยนกันอธิบายให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง เริ่มจากหัวข้อย่อยที่ 1, 2, 3 และ 4 เป็นต้น

5) ทำการทดสอบหัวข้อย่อย 1 – 4 กับนักเรียนทั้งห้อง คะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรวมเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับการตีประกาศ

1.7 เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2 – 6 คน เป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้าสมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์งานที่ทำ การนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือให้คะแนนเป็นกลุ่ม

1.8 เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4 – 5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 โดยครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

1.9 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co – op – Co - op) ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อย แล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยออกเป็นหัวข้อเล็ก ๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนเลือกศึกษาเรื่องที่ตนเลือกและนำเสนอต่อกลุ่ม กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่าง ๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่ม แล้วรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ มีดังนี้

คาแกน(1994 อ้างถึงใน พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2541, น.43) อ้างใน(Kagan Spencer, 1994) ได้ออกแบบเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการไว้ถึง 52 เทคนิค ในที่นี้จะขอแนะนำเทคนิคของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการจำนวน 9 เทคนิค ซึ่งเป็นเทคนิคที่กระทำได้ง่ายจึงสะดวกที่จะนำไปใช้ ดังนี้

2.1 การพูดเป็นคู่ (Rally Robin) เป็นเทคนิคเปิดโอกาสให้นักเรียนพูด ตอบ แสดงความคิดเห็นเป็นคู่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มมีสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่หนึ่งประกอบด้วยสมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อม ๆ กันไป โดย 1 พูด 2 ฟัง ในเวลาที่กำหนด จากนั้น 2 พูด 1 ฟัง ในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

2.2 การเขียนเป็นคู่ (Rally Table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ ทุกประการ ต่างกันเพียงการเขียนเป็นคู่ เป็นการร่วมมือเป็นคู่ ๆ โดยผลัดกันเขียน หรือวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 2 แผ่นและปากกา 2 ด้ามต่อกลุ่ม)

2.3 การพูดรอบวง (Round Robin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูดตอบ เล่าอธิบายโดยไม่ใช้การเขียน การวาดและเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคนตามเวลาที่กำหนดจนครบ 4 คน

2.4 การเขียนรอบวง (Roundtable) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อกลุ่ม) วิธีการคือ ผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนดเทคนิคนี้อาจดัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กันทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด (ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม) เรียกเทคนิคนี้ว่าการเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous Roundtable)

2.5 การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ (Jigsaw Problem Solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบของตนเองไว้จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุก ๆ คนมาร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

2.6 คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think Pair Share) เป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบเล่าให้เพื่อนฟัง

2.7 อภิปรายเป็นคู่ (Pair Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูถามคำถาม หรือกำหนดโจทย์แล้ว ให้สมาชิกที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิด และอภิปรายเป็นคู่

2.8 อภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถามแล้วให้สมาชิกของกลุ่มทุก ๆ คน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน

2.9 ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team - pair - Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูกำหนดปัญหา หรือโจทย์ หรืองานให้ทำ แล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานแล้วเสร็จ จากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่จนงานสำเร็จแล้วถึงขั้นสุดท้าย ให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

2.5 การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการจัดการเรียนรู้

ครูสามารถนำหลักการของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไปจัดการเรียนการสอนของตนได้ โดยการพยายามจัดกลุ่มการจัดการเรียนรู้ให้มียุทธศาสตร์ประกอบ 5 ประการดังกล่าวข้างต้น และใช้เทคนิค วิธีการต่างๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สมฤทธิ์โดยทั่วไป การวางแผนบทเรียน และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญดังนี้ จอห์นสันและโฮลูเบค เดวิด จอห์นสัน, โรเจอร์ จอห์นสันและโฮลูเบค(1994 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี (2560, น.103-107)

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3-6 คน กลุ่มขนาด 4 คน จะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด

1.3 กำหนดองค์ประกอบของกลุ่มหมายถึงการจัดผู้เรียนกลุ่มซึ่งอาจทำโดยการสุ่ม หรือการเลือกให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกที่คละกันในด้านต่างๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนในการทำงานอย่างทั่วถึง ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้นๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อนการจัดการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

1.5 จัดสถานที่ที่เหมาะสมในการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานกลุ่ม

1.6 จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ วิเคราะห์สาระ/งาน/หรืองานวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระหรืองานนั้นให้ลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนในการช่วยกลุ่มและพึ่งพากันในการจัดการเรียนรู้

2. ด้านการสอน

ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

2.1 อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายเจตจำนงหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการต่างๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงาน

2.2 อธิบายเกณฑ์การประเมินงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่า ความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัด ความสำเร็จของงานคืออะไร

2.3 อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการฟังพินิจและเกื้อกูลกัน ครูควร อธิบายเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับ ในการร่วมมือกันเรียนรู้

2.4 อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

2.5 อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

2.6 ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจนว่าต้องการ ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนความคาดหวังที่มีต่อตนเองพยายามจะแสดง พฤติกรรมนั้น

3. ด้านการควบคุมกำกับและช่วยเหลือกลุ่ม

3.1 ดูแลให้สมาชิกมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2 สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่า สมาชิกกลุ่มมีความ เข้าใจในงานหรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิก ให้ ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ของกลุ่ม

3.3 เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานและ การทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจงได้ สอบซ้ำ หรือ ให้ ความช่วยเหลืออื่นๆ

3.4 สรุปการจัดการเรียนรู้ ครูควรให้กลุ่มสรุปประเด็นการจัดการเรียนรู้ที่ได้จาก การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้เรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

4. ด้านการประเมินผลและวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้

4.1 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง ทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมิน

4.2 วิเคราะห์กระบวนการทำงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

2.6 ข้อดีและปัญหาของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ข้อดี

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายนับตั้งแต่รายงานวิจัยเรื่องแรกได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1898 ปัจจุบันมีงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์ โดยผลจากการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันด้านต่างๆ ดังนี้ (สถาพร ดียิ่ง, 2548, น.68); อ้างถึงใน (Johnson David W, Johnson Roger T, และ Holubec Edythe Johnson, 1994)

1) ผู้เรียนมีความพยายามที่จะทำงานบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater efforts to achieve) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น การจัดการเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long-term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้นและคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More positive relationships among students) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใฝ่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3) มีสุขภาพจิตดี (Greater psychological health) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นและยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

อารี สันทรวี (2539, น.92)กล่าวถึงปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า ถึงแม้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะเป็นวิธีการที่มีคุณค่า แต่ก็อาจเกิดปัญหาได้หลายลักษณะ กล่าวคือ

1. ปัญหาความสัมพันธ์ส่วนตัว (interpersonal problem)
2. ปัญหาที่สมาชิกของกลุ่มไม่ทำงานที่รับผิดชอบ

3. สมาชิกของกลุ่มบางคนพูดมากเกินไปและไม่ฟังผู้อื่น

เพราะฉะนั้นครูผู้สอนจึงจะต้องสังเกตติดตามการทำงานของกลุ่มอย่างใกล้ชิด และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กลุ่มเพื่อปรับปรุงแก้ไข

อนึ่งผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนเก่งจะร้องทุกข์ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อนและเรียนปานกลางเท่านั้น แต่นักเรียนที่เรียนเก่งต้องถูกดึงให้เสียเวลาและจะต้องใช้เวลาสอนเพื่อนที่อ่อนกว่า แต่จากการศึกษาและติดตามผลเป็นเวลาหลายปี จอห์นสันและจอห์นสัน(Johnson David W และคนอื่น ๆ, 1994) ได้พบว่า การที่นักเรียนที่เรียนเก่งต้องช่วยอธิบายให้เพื่อนนั้น ทำให้ความคิดของตนเองกระจ่างขึ้น ทำให้ความคงทนในการจำสูงขึ้น ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีได้ด้อยกว่านักเรียนที่เรียนเก่งที่ไม่ได้เรียนแบบร่วมมือ แต่นักเรียนที่เรียนเก่งที่เรียนแบบร่วมมือจะมีพัฒนาการทางสังคมสูงขึ้นและมีเพื่อนมากขึ้นตลอดจนมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นและมีความสามารถในการสื่อสารสูงขึ้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

งานวิจัยในประเทศ

ชนิขดา ชนะกิจจานุกิจ (2550, น.85 - 93)ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่แตกต่างกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้การเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่แตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการจัดการเรียนรู้การเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือต่อบทเรียน (JIGSAW II) และ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้การเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มสืบสอบ (Group Investigation) 1)เว็บ การเรียนการสอนแบบสืบสอบ 2)แบบทดสอบความรู้เรื่อง พัฒนาการของมนุษยชาติ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือต่อบทเรียน (JIGSAW II) 3)แบบประเมินผลงาน เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มสืบสอบ (Group Investigation) 4)แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 5)แบบประเมินความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มสำหรับกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินตนเองและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มรายบุคคล 6)แบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนผ่านวิกิ 7)แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน

แบบสืบสอบบนเว็บโดยใช้เว็บควอสท์และวิกิ ผลการศึกษาพบว่า 1.) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ต่างกันในการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน 2.) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ต่างกันในการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเรียนไม่แตกต่าง 3.) นักเรียนที่เรียนแบบสืบสอบบนเว็บในรูปแบบของกิจกรรมบนเว็บควอสท์และการใช้วิกิเป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนด้วยเว็บควอสท์ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ 1) ช่วยจุดประเด็นความสนใจ 2) ช่วยให้ศึกษาหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียเวลา 3) ช่วยให้รู้จักการคิดแก้ปัญหาอย่างระบบ 4) ส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ร่วมกัน 5) ช่วยให้เกิดการปฏิบัติงานเกิดผลสูงสุด และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้วิกิอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน ดังนี้ 1) ใช้งานได้สะดวกในการเขียนและแก้ไขผลงานร่วมกัน 2) เอื้อประโยชน์ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ทุกที่ 3) เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน 5) เหมาะสมกับการร่วมมือกันทำงานแบบออนไลน์

พิจิตรา ธรรมสถิตย์ (2552, น. 119 - 130) ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บโดยใช้กรณีตัวอย่างด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของมัธยมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม 2) เว็บการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมโดยใช้กรณีตัวอย่าง 3) เว็บการเรียนการสอนแบบร่วมมือ แบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บต่างกันโดยใช้กรณีตัวอย่างจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยผู้วิจัยได้คาดการณ์ว่าอาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม มีองค์ประกอบทางด้านแรงจูงใจคล้ายๆกัน 2) นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเมื่อเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บต่างกันโดยใช้กรณีตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน 3) ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บโดยใช้กรณีตัวอย่างกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยคาดการณ์ว่าที่ผลการวิจัยพบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมโดยใช้กรณีตัวอย่างกับระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจเป็นเพราะว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมมุ่งพัฒนานักเรียนทุกระดับผลสัมฤทธิ์

ศรวิรินทร์ ทองย่น (2552, น.89-92) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2เมื่อเปรียบเทียบผลของความสามารถด้านเหตุผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านเหตุผล และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของใบกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเยี่ยมตามเกณฑ์การประเมิน และพิจารณาจากคะแนนแบบฝึกทักษะ พบว่า ในกลุ่มทดลองนั้นมีจำนวนนักเรียนในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม และมีจำนวนนักเรียนในระดับดีมาก และดีเยี่ยมเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าในกลุ่มทดลองไม่มีนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีเยี่ยมของกลุ่มทดลองมีมากกว่ากลุ่มควบคุม และในกลุ่มควบคุม นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำมีจำนวน4คน

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบผลของความสามารถด้านเหตุผล

วินุรักษ์ สุขสำราญ (2553, น.70-72) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคTGT เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคTGT เรื่อง แรง มวลและกฎการเคลื่อนที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อแบบ 5 ตัวเลือกและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย 32 ข้อ แบบ 4 ตัวเลือก พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคTGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคTGT มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรณู เบ้าวรรณ (2558, น.157-160) ได้ศึกษาผลการวิจัยปฏิบัติการ:การพัฒนาทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ห้องเรียนอัจฉริยะด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินจิตสาธารณะ แบบวัดทักษะทางสังคม พบว่า

1. การจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กนกฉัตร โกมลณี (2558, น.96-102) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องศิลปะท้องถิ่นวัดกลางวรวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ โดยการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือชั้นประถมศึกษาปีที่6 เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้รายวิชาทัศนศิลป์ท้องถิ่นวัดกลางวรวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ โดยการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือชั้นประถมศึกษาปีที่6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่องศิลปะท้องถิ่นวัดกลางวรวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ โดยการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือชั้นประถมศึกษาปีที่6 พบว่า

1. นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 8.41 และเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.23 ซึ่งสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือโดยรวมค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ย 4.68 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้าน

กระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72 ด้านบรรยากาศการเรียนการสอนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 การประเมินผลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78

งานวิจัยต่างประเทศ

กัลเฟอร์ คาปาร์และคามูราน ทาริม (Gulfer และ Tarim Kamuran, 2015, p.553-557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยตั้งแต่ปี 1988 – 2010 เกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติในวิชาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ และส่งผลต่อเจตคติในวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงบวกและมีความสำคัญมากต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการที่ประสบความสำเร็จมากกว่าวิธีการเรียนแบบดั้งเดิมทั้งในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ที.เอส.เดไซและพี.พี.กัลกานี (Desai TS และ Kulkarni PP, 2016) ได้ทำการศึกษาการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาวิชาด้านวิศวกรรม ซึ่งนอกจากความสามารถในทางเทคนิคด้านวิศวกรรม นักเรียนควรมีความสามารถในระดับดีและความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและครุมีหน้าที่ในการศึกษาเทคโนโลยี ฝึกปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถทางด้านวิศวกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น และทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการแก้ปัญหา การสื่อสาร และจริยธรรมทางสังคม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น มีความพึงพอใจในการเรียน ในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยปลูกฝังทักษะในการแก้ปัญหา การสื่อสาร ส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ร่วมกัน

3.จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะหนึ่งของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น.54)

3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, น.17) จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทร ต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคมประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดีไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคลสังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดที่ดีการลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.45) จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

วัชรวิทย์ ไชยสาร (2555, น.9-27) จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวมจึงเป็นการแสดงออกเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นการบริการชุมชนทำประโยชน์เพื่อสังคม การคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การทำความดี การเอื้ออาทร การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันกระทำเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรมอันดี

จากการให้ความหมายข้างต้น สามารถนำมาสรุปความความหมายของจิตสำนึกสาธารณะได้ว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม การคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การทำความดี การเอื้ออาทร การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันกระทำเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรมอันดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน หรือสังคม

3.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, น.1-7) กล่าวว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขัน ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนในสังคมไทยทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อแข่งขันมีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้นเกิดการเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่า ส่วนรวม ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ โดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจมากขึ้นทุกขณะ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 1 ใน 8 ข้อ ที่สถานศึกษาต้องเน้น

3.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ เกิดจากจิตสำนึกภายในของมนุษย์ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัยที่ปรากฏหรือเกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์แต่ละคน ภายหลังจากการได้รับรู้ปรากฏการณ์หรือได้รับสิ่งเร้าจากภายนอกในเชิงสะสม นอกจากนี้การเกิดจิตสำนึกยังเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางด้านสติปัญญาและการกระทำของมนุษย์ เพื่อแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะในระดับที่แตกต่างกัน (วัลลยา ธรรมอภิบาล, 2555, น.79) ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.50-55)ได้ระบุถึงตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทนโดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ

1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่

หวังผลตอบแทน

1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุข

ให้กับผู้อื่น

2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมโดยมีพฤติกรรม บ่งชี้ ได้แก่

2.1 ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ

2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, น.20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิต สาธารณะไว้ดังนี้

1.การใช้

1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

1.2 การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

2.การถือเป็นหน้าที่

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

2.2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3.การเคารพสิทธิ

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง

3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น

อดิमान แสงคำ (2555, น.14) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะว่าประกอบ ไปด้วย 2 ด้าน คือ

1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การ ช่วยเหลือผู้อื่นทำงานด้วยความเต็มใจ การอาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และ กำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

2. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

อนุพนธ์ คำปัน (2559, น.29-30) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ว่า ประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หมายถึง การมีแนวคิดร่วมกันรับรู้และตระหนักถึงทิศทางและเป้าหมายในอนาคตเพื่อการลดความขัดแย้งในสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
2. ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการช่วยเหลือสังคม มีความรักและความเอื้ออาทรต่อสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆที่มีความรับผิดชอบ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเคารพสิทธิของผู้อื่น
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม หมายถึง การรับรู้ในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การใช้สิทธิและเคารพสิทธิของผู้อื่นในกิจกรรมเพื่อสังคม การรู้จักคิดริเริ่มกิจกรรม การพิจารณาและการวางแผนในกิจกรรมเพื่อสังคมรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดกิจกรรมเพื่อสังคม
4. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ หมายถึง การรับรู้ความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ
5. ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น หมายถึง การรับรู้ในบทบาทของตนเอง ยอมรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สิ่งของส่วนร่วมอย่างเสมอภาค การยกย่องผู้อื่นด้วยความจริงใจ
6. มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หมายถึง การรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รู้จักเชื่อมโยงปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแนวทางป้องกันในอนาคต
7. มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ความร่วมมือในการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันแก้ไขปัญหา การเชื่อมโยงปัญหา และวิธีการที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย มีการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติร่วมกันอย่างเต็มที่ และติดต่อสื่อสารเพื่อประสานการทำงานอย่างต่อเนื่อง
8. มุ่งองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม การสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่เพื่อปรับใช้ การจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรม และการพัฒนาความรู้ในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาความหมาย เอกสารและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดแล้วจึงทำการสังเคราะห์ และสรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่มีผู้ให้แนวคิดว่ามีความสอดคล้องกันตั้งแต่ 3 แนวคิดขึ้นไปและสรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่สำคัญ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ	ผู้ให้แนวคิดองค์ประกอบของจิตสาธารณะ			
	กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 50-55)	อดิณาน แสงคำ (2555:14)	อนุพันธ์ คำป็น (2559: 29-30)	ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553:20)
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น	-	✓	✓	-
2. ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี	✓	✓	✓	✓
3.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม	✓	✓	✓	✓
4. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ	✓	✓	✓	✓
5. ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น	✓	✓	✓	-
6.มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓
7. มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ	-	✓	✓	
8. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้	-	✓	✓	-

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ประกอบไปด้วย

1. ความเอื้ออาทรและความสามัคคี หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการช่วยเหลือสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ มีความรับผิดชอบ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเคารพสิทธิของผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม หมายถึง การรับรู้ในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การใช้สิทธิและเคารพสิทธิของผู้อื่น การอาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

3. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ หมายถึง การกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ หรือต่อกิจกรรมของสังคม

4. ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น หมายถึง การรับรู้ในบทบาทของตนเอง ยอมรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สิ่งของส่วนร่วมอย่างเสมอภาค การยกย่องผู้อื่นด้วยความจริงใจ

5. รู้จักเชื่อมโยงปัญหา หมายถึง การรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รู้จักเชื่อมโยงปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแนวทางป้องกันในอนาคต

6. การเชื่อมโยงความร่วมมือ หมายถึง ความร่วมมือในการร่วมกันแก้ไขปัญหา การเชื่อมโยงปัญหา และวิธีการที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย การติดต่อสื่อสารเพื่อประสานการทำงานอย่างต่อเนื่อง ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในสังคม เพื่อนำไปสู่การร่วมมือ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะตามองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม หมายถึง การรับรู้ในกิจกรรมภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การใช้สิทธิและเคารพสิทธิของผู้อื่นในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การอาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ หมายถึง การรับรู้ความรู้ความสามารถ การกระทำของตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ หรือต่อกิจกรรมของสังคม

3. ยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น หมายถึง การรับรู้ในบทบาทของตนเอง ยอมรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สิ่งของส่วนร่วมอย่างเสมอภาค การยกย่องผู้อื่นด้วยความจริงใจ

4. รู้จักเชื่อมโยงปัญหา หมายถึง การรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการภายในชั้นเรียน ห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน รู้จักเชื่อมโยงปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นถึงแนวทางป้องกันในอนาคต

3.4 การจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, น.95-98) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะเป็นเรื่องที่ครูทุกคนต้องร่วมมือกันปลูกฝังให้เกิดแก่ผู้เรียนโดยการสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนแต่ละครั้งของตนเอง หรือจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้หลักการวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลายมาช่วยในการจัดการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะ หลักการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ มีดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายในตนเอง เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ ภาวะทางอารมณ์ ค่านิยมส่วนบุคคล ความปรารถนาพิเศษและปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว โรงเรียน และการศึกษา สถานภาพทางสังคม และกลุ่มเพื่อน

2. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องกระทำซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำ และป้องกันการเลือนหายหรือเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน โดยต้องมีการเสริมแรง

3. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องให้เด็กเกิดการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

4. กระบวนการสร้างจิตสาธารณะ ควรเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ยั่งยืนดังแนวคิดของบลูม (Bloom) คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นการ

ตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นการจัดระบบ (Organizing) และขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

5. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ควรให้ผู้เรียนเกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านการจัดการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing)

6. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเติบโตแบบธรรมชาติ ไม่เร่งรีบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องใช้วิธีการ/กลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่นการใช้บทบาทของผู้นำ การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ การใช้กระบวนการศึกษาความรู้ การใช้บทบาทของสื่อมวลชน การใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง การใช้บทบาทสมมติกับตัวแบบ การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน การใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ การใช้วิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ที่อื่น ๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม

8. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะจะสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน

สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (2557, น.2-3) ได้ออกแบบกิจกรรมในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนไว้ 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนัก เป็นการให้นักเรียนเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อส่วนรวม โดยนำสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางสังคม ชุมชนที่เป็นปัญหา มาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิจาร์ณ

ขั้นที่ 2 คิด ค้น และวางแผนด้วยตนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียนได้คิด ค้น วางแผนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ชุมชน โดยกำหนดกิจกรรมแก้ปัญหาตามความเหมาะสมของนักเรียน

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา รวมทั้งฝึกประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ด้วยการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติของส่วนรวมและรับอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมด้วยการปฏิบัติจริงตามที่ได้คิด ค้น และวางแผนไว้ตามขั้นที่ 2 โดยครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำ

ขั้นที่ 4 ประเมินผลและปรับปรุง เป็นการฝึกให้นักเรียนได้มีการบันทึก/เก็บข้อมูล การปฏิบัติงานสะท้อนผลการปฏิบัติ ปรับปรุง และประเมินผลการปฏิบัติงานตนเอง

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้และเติมเต็ม ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ตลอดจนเทียบเคียงศักยภาพของตนเองของตนเองกับผู้อื่นเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองให้ เพิ่มขึ้นรวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3.5 การวัดและประเมินจิตสาธารณะ

การวัดและประเมินจิตสาธารณะเป็นการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective) ซึ่ง สำคัญมาก และมีการวัดที่ยากพอสมควรในการที่จะวัดพฤติกรรมออกมาอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วัด จึงควรศึกษาวิธีการวัดที่หลากหลาย และเหมาะสมกับพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เกิดขึ้น โดยมีการ วัดหลายๆ ครั้ง วัดอย่างต่อเนื่อง และวัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

3.5.1 ลักษณะการวัดจิตสาธารณะ

เนื่องจากการวัดจิตสาธารณะเป็นการวัดด้านจิตพิสัย ดังนั้นลักษณะของการวัด พฤติกรรม จึงมีลักษณะ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2561(เอกสารจากเว็บไซต์))

1. ยากต่อการให้นิยามที่ชัดเจน ผู้รู้หลายคนให้นิยามไม่ตรงกัน
2. คุณลักษณะบางอย่าง บางส่วน ผันแปรไปตามเวลา สถานที่ อารมณ์ จึง วัดธรรมชาติแท้จริงได้ยาก
3. ผู้ตอบบางคนตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะ ถ้าตอบตรงตามความเป็นจริงจะทำให้ตนเสียประโยชน์ได้คะแนนน้อย ภาพพจน์ในสายตาคนอื่นอยู่ในระดับต่ำ ไม่ สอดคล้องกับความมุ่งหวังทางสังคม
4. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยไม่สามารถวัดได้โดยตรง จะต้องใช้วิธีการวัด ทางอ้อมโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมทางกาย และทางวาจาที่คาดว่าจะเป็นการแสดงออกที่ สะท้อนถึง พฤติกรรมทางจิตที่ต้องการวัด
5. ลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคล จึงไม่ สามารถจำแนกออกเป็นความรู้สึกที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องได้อย่างเด็ดขาด
6. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และ ยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ หรือองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมาก

7. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมที่ต้องสะสมมาเป็นเวลานาน โดยการอบรมสั่งสอน ดังนั้น การวัดพฤติกรรมด้านนี้จะต้องกระทำทั้งในห้องเรียนปกติและนอกห้องเรียน

8. คะแนนที่วัดจากการประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมีความคาดเคลื่อนค่อนข้างสูง ซึ่งไม่ว่าจะวัดมาจากเครื่องมือชนิดใดคะแนนที่วัดจากการประเมินด้านจิตพิสัยจะมีความคาดเคลื่อนค่อนข้างสูง ดังนั้น การนำผลการวัดไปวิเคราะห์และแปลผลจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

3.5.2 หลักการวัดจิตสาธารณะ

การวัดจิตสาธารณะใช้หลักการวัดด้านจิตพิสัย ดังนี้ (วิราพร พงศ์อาจารย์, 2542, น.100-101)

1. วัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะส่วนตัว ซึ่งไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากอารมณ์หรือความรู้สึกนั้น ๆ หรือไม่ ดังนั้น การวัดจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่าง

2. วัดหลาย ๆ ครั้ง เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัย อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ดังนั้น ควรมีการวัดหลาย ๆ ครั้งในวันและเวลาที่แตกต่างกันไป จึงจะทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้มากขึ้น

3. วัดอย่างต่อเนื่อง ควรวัดอย่างต่อเนื่องและใช้เทคนิคหลาย ๆ วิธีจึงจะเชื่อได้ว่าผลการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

4. ความร่วมมือของผู้ที่ถูกวัดเป็นเรื่องสำคัญ การวัดด้านจิตพิสัยเป็นการวัดด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งบางคนอาจไม่ต้องการเปิดเผยความจริง เพราะเกรงจะเกิดผลเสียแก่ตน ดังนั้น ผู้วัดจึงควรรหาเทคนิควิธีการที่จะทำให้ผู้ตอบตอบด้วยความสบายใจและรู้สึกว่าการวัดปลอดภัย

5. ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เนื่องจากการวัดจิตพิสัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ดังนั้นคะแนนจากการวัดจึงไม่สามารถนำไปใช้ตัดสินได้ว่าดีหรือตกแต่เป็นการวัดเพื่อการนำไปพัฒนาบุคคลและหาทางช่วยเหลือต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น.46) ได้เสนอแนวทางในการวัดและประเมินผลจิตสาธารณะ ดังนี้

ตาราง 2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	1.1.1 ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 1.1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน 1.1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
1.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	1.2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 1.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 1.2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

3.5.3 วิธีการวัดจิตสาธารณะ

วิธีการวัดจิตสาธารณะ สามารถนำวิธีการวัดทางจิตพิสัยมาใช้ได้ซึ่ง ญัฐพร หลาวทอง (2550, น.199-201) ได้เสนอแนะวิธีการวัดไว้ดังนี้

1. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งอาจใช้ข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความคิด ความรู้สึกของตนเอง (การตอบแบบปลายเปิด) หรือเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมให้แล้ว (การตอบแบบปลายปิด)

2. การสังเกตพฤติกรรม (Observation) เป็นการใช้ประสาทสัมผัสโดยเฉพาะตาและหู ในการบันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และจดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือแบบมาตราประมาณค่า (rating scale)

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม (Obtrusive) เป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม เช่น ร่องรอยการยืมหนังสือจากห้องสมุด ร่องรอยจากกิจกรรมการแสดงจิตสาธารณะ เป็นต้น

4. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีวัดที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจสัมภาษณ์เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ อาจเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือไม่มีโครงสร้างซึ่งจะมีความยืดหยุ่นในการสัมภาษณ์สูง

5. เทคนิคการจินตนาการ (Projective techniques) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรมหรือมีความคิดจินตนาการของตนเองออกมา เช่น การให้แสดงความรู้สึกจากภาพ การแสดงจิตสาธนาณะที่กำหนดให้ การแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธนาณะให้สมบูรณ์ เป็นต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การรายงานตนเอง (Self-report) โดยเป็นแบบประเมินแบบปลายปิด และการสังเกตพฤติกรรม (Observation) โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม ตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ในการวัดจิตสาธนาณะของกลุ่มตัวอย่าง

3.6. เครื่องมือวัดจิตสาธนาณะ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, น.127-139) ได้เสนอเครื่องมือวัดจิตสาธนาณะ ดังนี้

1. เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
2. แบบสังเกต (Observation)
3. แบบสัมภาษณ์ (Interview)
4. แบบตรวจสอบรายการ (Check List)
5. แบบวัดจินตนาการ
6. แบบวัดโดยใช้สถานการณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสังเกต ซึ่งมีวิธีการสร้างเครื่องมือวัดจิตสาธนาณะแบบสังเกต ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น.113-203)

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธนาณะ
2. ปรับปรุงและพัฒนาแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธนาณะ 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนการมีจิตสาธนาณะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

-ให้ 3 สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการปฏิบัติของตนดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

-ให้ 2 สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการปฏิบัติของตนดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของ โรงเรียนด้วยความเต็มใจ

-ให้ 1 สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการปฏิบัติของตนดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของ โรงเรียน

-ให้ 0 สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการปฏิบัติของตนไม่สนใจดูแลรักษาทรัพย์สิน สมบัติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

3. นำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุง

4. จัดพิมพ์แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุง แล้วเพื่อนไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจิตสาธารณะ

งานวิจัยในประเทศ

อรุณรัตน์ วงศ์ฉายา (2552, น.45-46) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาการคิดและจิตสาธารณะในวิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ ถูกต้องในเรื่องจิตสาธารณะ สามารถอธิบายความหมายและยกตัวอย่างกิจกรรมที่แสดงถึงการมี จิตสาธารณะได้ถูกต้อง มีการคิดเรื่องจิตสาธารณะจนสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของตนเอง โดย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะ นักเรียนส่วนใหญ่มี ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องจิตสาธารณะโดยนักเรียนทั้งห้องให้ความ ร่วมมือและมีพฤติกรรมแสดงออกไปในทางบวก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การจัดการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดจิตสาธารณะต้องผ่านการจัดการเรียนรู้จากการกระทำที่ เกิดขึ้นด้วยตนเองมีลำดับขั้นตอน กระตุ้นให้นักเรียนกระทำซ้ำๆ และใช้วิธีการที่หลากหลาย และ จัดกิจกรรมใหม่ที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมเดิม เพื่อให้กิจกรรมที่เรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องกัน และสร้าง กิจกรรมใหม่จากกิจกรรมเดิม

ฉวีวรรณ ดำประไพ (2554, น.58-62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบจิตสาธารณะของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงทุกระดับชั้น เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูง ปานกลาง ต่ำ พบว่าทุกระดับมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง

2. เมื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า

2.1 นักเรียนระดับชั้นต่างกัน มีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีจิตสาธารณะไม่ต่างกัน

2.2 นักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่างกัน มีจิตสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปานกลาง มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

อติมาน แสงคำ (2555, น.50-58) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อธิบายได้ว่ากิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีผลในการพัฒนาบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมพึงประสงค์เพิ่มขึ้นได้ การคงอยู่ของพฤติกรรมจิตสาธารณะในระยะติดตามผลการทดลอง 1 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองยังมีพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งในภาพรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนั้นสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดของนักเรียนได้

ปรานมปรียา พรหมสิทธิ์ (2558, น.79-83) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา เจตคติต่อการใส่ใจสิ่งแวดล้อมและจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนแบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการใฝ่ใจสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยระดับการมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

สุรัตน์ ขวัญบุญจันทร์ (2560, น.50 - 64) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1.1) การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มี 3 ตัวชี้วัด 1.2) การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างสิ่งที่ดีงามต่อส่วนร่วม มี 2 ตัวชี้วัด 1.3) ความรับผิดชอบดูแลรักษาสาธารณสมบัติ มี 2 ตัวชี้วัด 1.4) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติร่วมกัน มี 2 ตัวชี้วัด 2) รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 2.1) ปัจจัยนำเข้า 2.2) กระบวนการ 2.3) ผลผลิต 2.4) ข้อมูลย้อนกลับและคุณภาพของรูปแบบความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสมและความถูกต้องครบคลุมภาพรวมแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิงภาพรวมผลการประเมินจิตสาธารณะ 2 ครั้งส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีและสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงของแบบการประเมินที่มีค่าสูงสุดคือผู้ประเมิน 4 คนได้แก่นักเรียนครูที่ปรึกษาหรือครูประจำวิชาเพื่อนนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนประเมินหนึ่งครั้งสองครั้งและ 3 ครั้ง เท่ากับ 0.789 0.830 และ 0.845ตามลำดับ 4) ประสิทธิภาพของรูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิงความเป็นประโยชน์และความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาสุดา ภาคาผล (2556, น.123 - 134) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้

แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1)นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2)นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ พบว่า ในการจะพัฒนาการมีจิตสาธารณะในนักเรียนให้สูงขึ้นนั้น ควรมีการจัดการกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย มีการเชื่อมโยงกิจกรรมเดิมกับกิจกรรมใหม่ให้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ ได้ลงมือทำด้วยตนเอง มีการทำงานร่วมกับผู้อื่น มาใช้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียน

4. การทำงานเป็นทีม

4.1 ความหมายเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม

วูดส์คอกส์ (Woodcock Mike, 2017, 4) กล่าวว่า ทีม คือ กลุ่มคนที่มีเป้าหมายร่วมกันและผู้ที่ต้องการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การทำงานเป็นทีมจึงต้องมีการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ สามารถประสานงานหรือกิจกรรมของสมาชิกแต่ละคนได้ มีความมุ่งมั่น มีการฝึกอบรม ให้โอกาสในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร และสามารถทำกิจกรรมของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของสมาชิก

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2547, น.5)ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีมว่าเป็นกระบวนการในการบริหารสมาชิกของทีมงานให้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการให้สมาชิกของทีมงานทุกคนได้ทำงานด้วยกันอย่างมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดเป้าหมาย วิธีการทำงาน รวมไปถึงการแบ่งงานตามความสามารถของสมาชิกในทีมงาน ซึ่งในการบริหารทีมงานนี้ สมาชิกของ

ทีมงานจะต้องมีการประสานงานกันเพื่อสร้างทีมงานคุณภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีมที่เป็นเลิศ

วารสาร ทรูสตี (2549, น.3) ได้ให้ความหมายว่า การทำงานเป็นทีม คือ การรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกัน ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2559, น.3) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันกระทำหรือปฏิบัติภารกิจอย่างมุ่งมั่น โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือความสำเร็จของงาน

จากการให้ความหมายของนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม คือ กระบวนการทำงานของกลุ่มบุคคลที่มีการร่วมมือกัน สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ หรือมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มประสบผลสำเร็จ

4.2 หลักการทำงานเป็นทีม

วูดส์คอกส์(Woodcock Mike, Parker Glenn M, และ Kropp Richard P, 1989, น. 8)ได้กล่าวถึง หลักในการทำงานเป็นทีมให้เกิดประสิทธิภาพไว้ 9 ข้อ ดังนี้

1. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Clear Objectives and Agreed Goals) เพื่อที่จะสามารถมุ่งเน้นไปที่วิธีการที่ชัดเจนทีมงานต้องเข้าใจว่าเป้าหมายคืออะไร มุ่งมั่นที่จะบรรลุ ผลที่ได้จะดียิ่งขึ้นหากสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ มีการประชุมหรือพูดคุยเพื่อจัดลำดับความสำคัญและขั้นตอนในการทำงาน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดวัตถุประสงค์

2. การเปิดเผยและการเผชิญหน้า (Openness and confrontation) บรรยากาศในการทำงานควรเป็นไปอย่างเปิดเผย มีการยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในการทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงาน

3. การให้ความสนับสนุนและความไว้วางใจ (Support and trust) สมาชิกมีการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ยอมรับในข้อผิดพลาดของตนเอง และพร้อมร่วมกันแก้ปัญหา

4. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความร่วมมือและความขัดแย้ง (Working effectively with co-operation and conflict) ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งการร่วมมือและขัดแย้งกัน คำนึงถึงมุมมองที่ขัดแย้งกันเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

5. ขั้นตอนในการทำงานและการตัดสินใจ (Sound working and decision-making procedures) การประชุมหรือพูดคุย เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน โดยอาศัยข้อมูลและความคิดเห็นของสมาชิกในการตัดสินใจ

6. ความเป็นผู้นำที่เหมาะสม (Appropriate leadership) ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมมีผลต่อพัฒนาการของทีม ผู้นำควรมีทักษะและความสามารถรวมทั้งยอมรับความคิดเห็นจากสมาชิกในทีม

7. ทบทวนเป็นประจำ (Regular review) ควรมีการทบทวนเป็นประจำถึงแนวทางและขั้นตอนการทำงาน สมาชิกมีการรับฟังความคิดเห็นทั้งจากภายในทีมและภายนอกเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

8. การพัฒนาบุคคล (Individual development) สมาชิกได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาเพื่อเติมเต็มศักยภาพ ให้โอกาสสมาชิกในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถที่มีในการทำงานอย่างเต็มที่

9. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (inter-group relations) การทำงานที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้ความเคารพในทีม กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกและแสวงหาวิธีในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

เสนีย์ แดงวัง (2553, น.3-4) กล่าวถึงหลักในการทำงานเป็นทีมไว้ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจหรืองานที่จะทำ หมายถึง การกำหนดภารกิจหรืองานที่จะทำวัตถุประสงค์ของงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคน

2. สร้างความเข้าใจกับสมาชิก โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการทำงาน มาตรฐานในการทำงาน เป็นต้น ผลจากการสร้างความเข้าใจกับสมาชิกโดยมีส่วนร่วมนี้ จะทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันกับทีมงานเป็นอย่างมาก

3. ระดมความคิด เมื่อทีมงานเข้าใจวัตถุประสงค์ในการทำงาน และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำแล้วต้องมีการระดมความคิดของสมาชิกในทีมเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานต่างๆ ทักษะการทำงานที่จำเป็น ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ อัตราการเสี่ยงกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพยากรในการทำงานที่มีอยู่ และข้อจำกัดต่างๆ ในการทำงาน สำหรับวิธีการระดมความคิดให้ได้ผลนั้น ควรใช้เทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

4. คัดเลือกความคิด เป็นการพิจารณาความคิดต่างๆ ที่ได้จากการระดมสมอง โดยเฉพาะวิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่างๆ ในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารและทีมงานเห็นว่าดีที่สุดเพื่อนำไปกำหนดแผนการปฏิบัติงาน

5. กำหนดแผนปฏิบัติงาน หมายถึง การวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และเพื่อให้สมาชิกของทีมทุกคนรับทราบแผนงานตรงกันว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร ที่ไหน และเมื่อไหร่ ผู้บริหารต้องแน่ใจว่าสมาชิกของทีมงานเข้าใจตรงกันว่าต้องมีหน้าที่รับผิดชอบอะไรในการปฏิบัติงานตามแผน

6. การปฏิบัติตามแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารต้องมีการกำกับและ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ในขั้นปฏิบัติแผนนี้ผู้บริหารอาจจะต้องลงมือปฏิบัติงานเอง แต่ต้องคอยส่งเสริมสนับสนุน สั่งการ ให้คำแนะนำและกระตุ้นให้กำลังใจแก่ลูกทีม

7. การประเมินผล เป็นการสรุปผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ความก้าวหน้าของการทำงาน คุณภาพของผลงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น วิธีการดำเนินงานที่ได้ผล ซึ่งควรจะปฏิบัติต่อไป ตลอดจนประสพการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน เป็นต้น

พรลภัส พงษ์พานิช (2554) กล่าวถึงวิธีในการทำงานเป็นทีมไว้ว่า การทำงานเป็นทีมที่มีความสำคัญต่อผลของงานมาก ถ้ามีทีมเวิร์คที่ดีแล้วรับรองว่าการทำงานทุกอย่างทุกขั้นตอนราบรื่นและประสพผลสำเร็จแน่นอน เพราะการทำงานทุกอย่างต้องได้รับการประสานงาน และการร่วมมือที่ดีจากทุกคนในกลุ่มงาน ดังนั้นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม คือ

1. บรรยากาศของการทำงานมีความเป็นกันเอง อบอุน มีความกระตือรือร้น และสร้างสรรคทุกคนช่วยกันทำงานอย่างจริงจัง และจริงใจ ไม่มีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่าย

2. ความไว้วางใจกัน (Trust) เป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม สมาชิกทุกคนในทีมควรไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ สื่อสารถ้อยกกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ไม่มีลับลมคมใน

3. มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน สมาชิกทีมงานเข้าใจวัตถุประสงค์เป้าหมาย และยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน

4. บทบาท (Role) สมาชิกแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตน และเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม ทุกบทบาทมีความสำคัญ รวมทั้งบทบาทในการช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง เช่น การประนีประนอม การอำนวยความสะดวก การให้กำลังใจ เป็นต้น

5. วิธีการทำงาน (Work Procedure) สิ่งสำคัญที่ควรพิจารณา คือ

5.1 การสื่อความ (Communication) การทำงานเป็นทีมอาศัยบรรยากาศ การสื่อความที่ชัดเจนเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ทุกคนกล้าที่จะเปิดใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดความเข้าใจ และนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

5.2 การตัดสินใจ (Decision Making) การทำงานเป็นทีมต้องมีการตัดสินใจ ร่วมกัน เมื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจแล้ว สมาชิกย่อมเกิด ความผูกพันที่จะทำในสิ่งที่ตนเองได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

5.3 ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น การ ทำงานเป็นทีมควรส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ (ไม่ใช่ผลัดกันเป็น หัวหน้า) เพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ จะได้รู้สึกว่าการทำงานเป็นทีมนี้มีความหมาย ปรารถนาที่จะทำอีก

5.4 การกำหนดกติกา หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการทำงานร่วมกันให้ บรรลุเป้าหมาย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดกติกา หรือกฎเกณฑ์ที่จะ นำมาใช้ร่วมกัน

6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของทีม ทีมงานควรมีการ ประเมินผลการทำงาน เป็นระยะ ในรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ โดยสมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ทำให้สมาชิกได้ทราบความก้าวหน้าของงาน ปัญหา อุปสรรคที่ เกิดขึ้น รวมทั้งพัฒนากระบวนการทำงาน หรือการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน ซึ่งในที่สุดสมาชิกจะได้ ทราบว่าผลงานบรรลุเป้าหมาย และมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด

7. การพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง

7.1 พัฒนาศักยภาพทีมงาน ด้วยการสร้างแรงจูงใจทางบวก สมาชิกมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมสร้างพลังทีมงาน เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบ ผลสำเร็จ

7.2 การให้รางวัล ปัจจุบันการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานไม่ เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม ส่วนใหญ่จะพิจารณาผลการทำงานเป็นรายบุคคล ดังนั้นระบบรางวัลที่ เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม คือ การที่ทุกคนได้รางวัลอย่างยุติธรรมทุกคน คือ ควรสนับสนุนการให้ รางวัลแก่การทำงานเป็นทีมในลักษณะที่วางอยู่บนพื้นฐานการให้รางวัลกับกลุ่ม (Group base reward system)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการทำงานเป็นทีมจากนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่า หลักการของการทำงานเป็นทีมประกอบไปด้วยหลักการดังนี้

ตาราง 3 หลักการของการทำงานเป็นทีม

หลักการของการทำงานเป็นทีม	ผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการทำงานเป็นทีม		
	วูดค็อกกส์ Woodcock. (1989, p.8)	เส็นีย์ แดงวัง (2553, น.3-4)	พรลภัสพงษ์พานิช (2554:ออนไลน์)
1. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์	✓	✓	✓
2. การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก	✓	✓	✓
3. ความเป็นผู้นำที่เหมาะสม	✓	-	✓
4. การมอบหมายงาน	✓	✓	✓
5. ขั้นตอนในการทำงาน/ กำหนดแผนปฏิบัติงาน	✓	✓	✓
6. บรรยากาศของการทำงาน/ สัมพันธภาพของสมาชิก	✓	-	✓
7. การประเมินผลการทำงานของทีม	✓	✓	✓

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปหลักการของการทำงานเป็นทีมได้ดังนี้

1. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์การกำหนดภารกิจหรืองานที่จะทำ วัตถุประสงค์ของงาน เพื่อที่จะสามารถระบุวิธีการที่ชัดเจนว่าเป้าหมายคืออะไร และมุ่งมั่นที่จะบรรลุ ผลที่ได้จะดียิ่งขึ้นหากสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกมีการยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในการทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานเปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจ

3. การมอบหมายงานมีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน สมาชิกแต่ละคนเข้าใจ และปฏิบัติตามบทบาทของตน และเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม

4. ขั้นตอนในการทำงานหรือการกำหนดแผนปฏิบัติงานการประชุมหรือพูดคุย เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน โดยอาศัยข้อมูลและความคิดเห็นของสมาชิกในการตัดสินใจ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การนำไปสู่การปฏิบัติ

5. การประเมินผลการทำงานของทีมควรมีการประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ในรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ทำให้สมาชิกได้ทราบความก้าวหน้าของงาน ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น สมาชิกมีการรับฟังความคิดเห็นทั้งจากภายในทีมและภายนอกเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

4.3 องค์ประกอบในการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีม จำเป็นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานร่วมกันนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2547, น.44-45) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. ทีมงาน ควรจะต้องประกอบด้วย ผู้เป็นหัวหน้าทีม และสมาชิกในทีมงาน ซึ่งทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน มีการประสานงานให้ความช่วยเหลือ และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. มีระบบการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน ฯลฯ ในรายละเอียดร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ

3. มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันที่ดี มีความมุ่งมั่นตั้งใจเสียสละทุ่มเททำงาน เพื่อผลสำเร็จของงาน โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกันและตระหนักถึงความเป็นผู้มีประโยชน์ที่สุดคนหนึ่งของทีมงานและองค์กร

4. มีบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นทีมที่ดี ทำให้สมาชิกในทีมงานทุกคนมีความสุขในการทำงาน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว และมีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของทีมงานในทุกรูปแบบ อาทิ การมีส่วนร่วมของทีมงาน

5. มีความสมดุลในทีมงาน การทำงานเป็นทีมเป็นการประสานความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันให้ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้นทีมงานจึงต้องสร้างสมดุลโดยประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายจะได้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันสูงสุด

6. ความสำเร็จเป็นทีมงาน สมาชิกในทีมงานทุกคน คือ ผู้สร้างความสำเร็จให้แก่ทีมงานและองค์กร ทำให้ทุกคนมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อทีมงานเป็นอย่างมาก

วราภรณ์ ตระกูลสุษดี (2549, น.9-11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. มีเป้าหมายร่วมกัน การทำงานเป็นทีมจะเกิดผลดี สมาชิกทุกคนในทีมงานจะต้องมีเป้าหมาย กล่าวคือ มีการรับรู้ ทราบถึงแนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของทีมในเรื่องเดียวกัน นั่นคือการมุ่งให้ทุกคนในทีมงานช่วยกัน ร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมาย หรือ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของทีม

2. การยอมรับนับถือกัน การรวมกลุ่มทำงานกันเป็นทีม ภายใต้อาสาเชื่อถือว่าทุกคนในทีมมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน และหวังว่าหากได้มีการนำความแตกต่างของทุกคนในทีมมาใช้ ย่อมน่าจะทำให้งานของทีมหรืองานกลุ่มนั้นมีคุณภาพดี คือเป็นงานที่สามารถดึงเอาศักยภาพ หรือความสามารถของทุกๆคนที่มีอยู่มาใช้เป็นประโยชน์ต่องานส่วนรวม ดังนั้นสมาชิกทุกคนในทีมจะต้องยอมรับนับถือกันในเรื่องต่างๆดังนี้

- คนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถไม่เหมือนกัน
- ยอมรับในความแตกต่างของมนุษย์ ได้แก่ ความแตกต่างทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจ ฯลฯ
- ยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ที่ต้องการเอาใจใส่ การยกย่อง การยอมรับ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. ความร่วมมือ พยายามใจในการทำงาน ทุกคนในทีมล้วนมีความสำคัญ ประดุงฟันเฟืองของเครื่องจักรกลไก ซึ่งจะขาดมิได้แม้แต่อตัวเล็กๆเพียงตัวหนึ่ง งานของกลุ่มก็เช่นกัน กล่าวคือ งานกลุ่มของเรามีอาจทำสำเร็จได้เพียงลำพังแค่ความสามารถของคนๆเดียวเท่านั้น หากต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกทุกคนในการระดมความคิด ช่วยกันแสดงความคิดเห็น อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการทำงาน ช่วยกันวิเคราะห์วางแผนการทำงาน และละเอียด

ลึกซึ้งไปจนถึงการร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนงานที่กลุ่มได้ช่วยกันวางแผนเอาไว้ ให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ การจัดแบ่งการทำงานถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม หลักการแบ่งงานกันทำภายในทีมควรยึดหลักการแบ่งงานตามความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจ กล่าวคือ การจะมอบหมายให้ใครทำอะไร มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถที่บุคคลนั้นๆมีอยู่ในตัว หัวหน้ากลุ่มหรือผู้นำของทีมควรเป็นผู้ที่รู้จักและคุ้นเคยกับสมาชิกภายในทีมเป็นอย่างดีเพียงพอที่จะได้รู้ว่าใครเป็นอย่างไร ใครชอบงานแบบไหน ใครถนัดทำงานประเภทใด เพื่อที่จะสามารถมอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ตรงตามความรู้ความสามารถของบุคคลผู้นั้น สมาชิกในทีม มีส่วนสำคัญเช่นกัน ควรมีส่วนช่วยในการแบ่งงาน การมอบหมายงาน กล่าวคือ ทุกคนภายในทีม ควรได้ช่วยกันเปิดเผยตัวเองให้ผู้อื่นรู้จัก และทราบว่าตัวเรานั้นมีความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความพอใจในการทำงานแบบใด เพื่อจะได้เป็นกรง่ายสำหรับการมอบหมายงาน เพื่อช่วยกระจายงานและความรับผิดชอบไปสู่สมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง

5. ความรับผิดชอบ ถือเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของการทำงานร่วมกัน เพราะความรับผิดชอบของแต่ละคน หมายถึงความสำเร็จของทีมงาน สมาชิกในทีมจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มสมาชิกโดยรวมและยังต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง จึงจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ

6. ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความผูกพันต่อกัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้มีสมาชิกในทีมมีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ความแตกต่างกันและกัน จะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549, น.11-12) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในการดำเนินกิจกรรมของทีม แต่ละคนควรตระหนักในความสำคัญของตัวเองและกัน แสดงออกโดย การยอมรับ การให้เกียรติ บริการหรือ ให้โอกาสในการทำงาน ไม่ดูถูกดูแคลน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่มีปฏิสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากกว่าการติดต่อกันตัวต่อตัว

2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน การที่สมาชิกมีความรู้ และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หาก

จุดประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์การ มักจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่าย

3. การมีโครงสร้างของทีม หมายถึง การมีกฎ มีระเบียบ แบบแผน ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิก กลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือ กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้ สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี สมาชิกกลุ่มย่อย อาจจะมีเกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาทบาทที่มั่นคงในแต่ละทีม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิก โดยมีการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของสมาชิก

จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปองค์ประกอบในการทำงานเป็นทีม ได้ดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล สมาชิกมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน มีการประสานงานให้ความช่วยเหลือ และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกโดย การยอมรับ การให้เกียรติ บริการหรือ ให้โอกาสในการทำงาน

2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน ฯลฯ ในรายละเอียดร่วมกัน สำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและทำให้งานประสบผลสำเร็จ

3. การมีโครงสร้างของทีม การแบ่งงานกันทำภายในทีมถือเป็นหัวใจสำคัญ ควรยึดหลักการแบ่งงานตามความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจ มีกฎ มีระเบียบ แบบแผน ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิก สมาชิกในทีมจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มสมาชิก โดยรวมจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ

4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้สมาชิกในทีมมีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ความแตกต่างกันและกัน สมาชิกในทีมทุกคนมีความสุขในการทำงาน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว และมีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของทีมในทุกรูปแบบ จะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.4 ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีม

กรรณก ทิพรส (2545, น.204) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานเป็นทีมไว้ว่า

1. ทำให้การแก้ปัญหา มีความละเอียดรอบคอบและประสบความสำเร็จ
2. ช่วยเพิ่มกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์มากขึ้น
3. ช่วยแก้ไขปรับปรุงคุณภาพการตัดสินใจ
4. สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันและผูกพันซึ่งกันและกัน

5. ช่วยในการควบคุมระเบียบวินัยของสมาชิก

6. มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของพนักงาน
7. ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและองค์การมีความเจริญก้าวหน้า
8. ช่วยลดต้นทุนในการทำงานและเพิ่มสมรรถภาพในการทำงาน

ดอนเนลลอน แอน (2551, น.21-22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานเป็นทีมว่า

1. มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ด้วยฐานความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขึ้น
2. มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มีมุมมองที่กว้างขึ้นและสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. มีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง

4. มีความรับผิดชอบต่อกันและทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

5. มีการมอบหมายงาน (การกระจายหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจการตัดสินใจ) ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ช่วยให้สมาชิกในทีมมีแรงกระตุ้น และแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม

งานวิจัยในประเทศ

นฤมล หน่อนิล (2554, น.66-69) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีมและโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผลการศึกษพบว่า

1. หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำงานเป็นทีมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อินทิรา อินทโชติ (2555, น.105) ได้ศึกษาสมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1.สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน การปรับตัวในการทำงาน ภาวะผู้นำในการทำงาน และแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.การเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานสรุปได้ดังนี้ 2.1) สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีสมรรถนะการทำงานสูงกว่าเพศหญิง 2.2)สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีขนาดต่างกัน มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก 2.3)สมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ามีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงกว่า 15 ปี มีสมรรถนะการทำงานเป็นทีมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-15 ปี และต่ำกว่า 5 ปี

ปริญญา อันภักดี (2558, น.104) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ วิชา IPST-MicroBox ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้วิชา IPST-MicroBoxของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา แบบวัด

ทักษะการทำงานเป็นทีม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา IPST-MicroBox แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ วิชา IPST-MicroBox ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.02 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเมกยูแกนส์

2. ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงขึ้นตามลำดับ วงรอบปฏิบัติการที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50.63 วงรอบปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 61.88 วงรอบปฏิบัติการที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก โดยมีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 79.23 1) ผลคะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.472 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน 3) การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร (2558, น.74-75) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning) เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(การงานอาชีพ1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบประเมินผลชิ้นงาน แบบประเมินการนำเสนองาน แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning) ส่งผลให้นักเรียนมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนได้

วิชา ศึกษาศาสตร์ (2559, น.161-162) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ด้านการคำนึงการเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นปัญญา

2. ระดับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านภาวะผู้นำในการทำงาน ด้านการปรับตัวในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการทำงาน

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .85 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกด้านร่วมกันพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 4 ได้ร้อยละ 73.90 โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการกระตุ้นทางปัญญามีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมและการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

เพนนี่ เลซี่ (Lacey Penny, 1997, Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีมของสหสาขาวิชาชีพในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โดยศึกษากลุ่มบุคลากรในโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยใช้การสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากการประชุมและจากบันทึกการทำงานประจำวันของบุคลากรในทีมสหสาขาวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานร่วมกันภายในทีมสหสาขาวิชาชีพนั้นเกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันของบุคลากร และหลังจากนำแผนการดำเนินงาน

ตามกระบวนการของการทำงานเป็นทีมมาใช้ในกลุ่มบุคลากรของทีมสหสาขาวิชาชีพ ทำให้ทีมสหสาขาวิชาชีพสามารถทำงานได้บรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

เดวิด เจมส์ คลาร์ก (Clarke, 2007, Abstract) ได้ทำการศึกษา ผลของการทำงานเป็นทีม ของทีมแพทย์ในหน่วยโรคหลอดเลือดสมองในภาคเหนือของประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้เพื่อพัฒนาวิธีการทำงานของแพทย์ในหน่วยบำบัดฟื้นฟูในภาคเหนือของอังกฤษโดยใช้การทำงานเป็นทีมผลการศึกษาพบว่าการขัดแย้ง การร่วมมือ การยอมรับความคิดเห็น ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการทำงานเป็นทีมแสดงให้เห็นถึงการมีปฏิสัมพันธ์การสนทนาและการแบ่งงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการดูแลผู้ป่วยในช่วงของการพักฟื้นการทำงานร่วมกันของสมาชิกในทีมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันและตรวจสอบข้อมูลผู้ป่วยในการสำรวจมุมมองที่แตกต่างกัน การสนทนาได้ช่วยให้เกิดการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในทีมและอธิบายถึงการเปลี่ยนความคิดและการสร้างทีมงานการเจรจาต่อรองที่เน้นการทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความพึ่งพาซึ่งกันและกันของแนวคิดเหล่านี้ว่าเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จในการทำงานเป็นทีมในหน่วยโรคหลอดเลือดสมอง การสนทนาแสดงให้เห็นว่ากระบวนการพูดคุยช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของการสนทนาเพื่อประสานความสามารถและความรู้เกี่ยวกับสาขาต่างๆที่มีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพของโรคหลอดเลือดสมอง การทำงานเป็นทีมของหน่วยโรคหลอดเลือดสมองช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการหาสาเหตุของโรคในผู้ป่วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม พบว่า การจัดการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือกระทำด้วยตัวเอง ได้มีการวางแผนและทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลให้นักเรียนมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นเป็นการเรียนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน ได้คิดได้ค้นคว้าและลงมือกระทำด้วยตนเอง มาใช้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีอยุธยาสมุทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดสมุทรสงคราม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมจำนวน 156 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) 4 ห้องเรียน โดยห้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ ห้อง ม.2/3 มีนักเรียนจำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง และแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ฉบับครูประเมิน แบบประเมินจิตสาธารณะ นักเรียนประเมินตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

1. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 1.3 สร้างแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนศรีธรรมาศมูท ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผนการเรียนรู้
- 1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญา นิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำ
- 1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผ่านการปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วพิจารณาตรวจสอบเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่องต่าง ๆ ให้เหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติตามองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งดังนี้
 - 1) เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาหรือการวัดและประเมินผล
 - 2) เป็นครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปในด้านการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหรือการวัดและประเมินผล
- 1.6 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ โดยพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยในการประเมินใช้แบบวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมและจุดประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.50
- 1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้เวลาที่กำหนด และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง จนได้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการทดลอง รวม 10 แผนการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 4 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาหน้าพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

ที่	หน่วยการเรียนรู้	แผนการเรียนรู้	คาบ	เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้
1	พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	แผนการเรียนรู้ที่ 1 วิถีสังคมประชาธิปไตย	3	LT (Learning Together)
		แผนการเรียนรู้ที่ 2 การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	2	LT (Learning Together)
2	กฎหมายกับการดำเนินชีวิต	แผนการเรียนรู้ที่ 3 กระบวนการในการตรา กฎหมาย	2	JIGSAW
		แผนการเรียนรู้ที่ 4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและ ครอบครัว	2	JIGSAW
		แผนการเรียนรู้ที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับชุมชนและประเทศชาติ	2	JIGSAW
3	เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง สำคัญของระบอบการปกครอง	แผนการเรียนรู้ที่ 6 เหตุการณ์และการ เปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการ ปกครองของไทย	3	Co-op Co-op
		แผนการเรียนรู้ที่ 7 หลักการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร	1	Pair Discussion
4	สถาบันทางสังคม	แผนการเรียนรู้ที่ 8 สถาบันทางสังคม	2	JIGSAW
5	วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรม ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	แผนการเรียนรู้ที่ 9 วัฒนธรรมไทย	2	Co-op Co-op
		แผนการเรียนรู้ที่ 10 ความคล้ายคลึงและ ความแตกต่างของไทยและเอเชีย	3	TGT, JIGSAW

2. แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยนักเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานเป็นทีม โดยผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของทักษะการทำงานเป็นทีมไว้ 4 ด้าน เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดการวัดทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

2.2 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม มาสร้างแบบวัดเพื่อวัดทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนห้องเรียนอัจฉริยะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ จำนวน 30 ข้อ

2.3 สร้างแบบวัดทักษะ แบ่งแบบวัดทักษะออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัดทักษะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม โดยกำหนดกิจกรรมหรือพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน ตามองค์ประกอบดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล จำนวน 7 ข้อ
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 7 ข้อ
3. การมีโครงสร้างของทีม จำนวน 8 ข้อ
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ

เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้ง
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้ง
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้ง

ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายการเปลี่ยนแปลงทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดจากสูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น (Class interval)} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

โดยแปลความหมาย ดังนี้

- 1.00 – 1.60 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับน้อยที่สุด
- 1.61 – 2.20 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับน้อย
- 2.21 – 2.80 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับปานกลาง

2.81 – 3.40 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมาก

3.41 – 4.00 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมากที่สุด

2.4 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท
ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม หลังจากนั้นนำมา
ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้คำแนะนำ โดยมีข้อคำถามที่ผ่านการ
ตรวจสอบจำนวน 20 ข้อ

2.5 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาข้อคำถาม โดยพิจารณา
จากค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม กับนิยามศัพท์ของตัวแปรทักษะ
การทำงานเป็นทีม โดยมีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 -1.00 จำนวน 20 ข้อ

2.6 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมที่ปรับปรุงสำนวนภาษาและข้อคำถาม
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทำการทดลองใช้กับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α - Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ
0.831 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test for independent
samples ผลการตรวจสอบข้อคำถาม พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ แบ่งเป็น 1) การมี
ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล จำนวน 5 ข้อ 2) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 4 ข้อ
3) การมีโครงสร้างของทีม จำนวน 4 ข้อ 4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน จำนวน 7 ข้อ
รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ

3. แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยครู

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานเป็นทีม โดยผู้วิจัย
ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะการทำงานเป็นทีมไว้ 4 ด้าน เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดการวัด
ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน

3.2 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการทำงานเป็นทีม
มาสร้างแบบวัดทักษะเพื่อวัดทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์
(สสวท.) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ จำนวน 30 ข้อ

3.3 สร้างแบบวัดทักษะ แบ่งแบบวัดทักษะออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัดทักษะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม โดยกำหนดกิจกรรมหรือพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน ตามองค์ประกอบดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล จำนวน 7 ข้อ
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 7 ข้อ
3. การมีโครงสร้างของทีม จำนวน 8 ข้อ
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ

เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้ง
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้ง
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนาน ๆ ครั้ง

ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายการเปลี่ยนแปลงทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดจากสูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น (Class interval)} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

โดยแปลความหมาย ดังนี้

- 1.00 – 1.60 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับน้อยที่สุด
- 1.61 – 2.20 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับน้อย
- 2.21 – 2.80 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับปานกลาง
- 2.81 – 3.40 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมาก
- 3.41 – 4.00 หมายถึง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมากที่สุด

3.4 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้คำแนะนำ โดยมีข้อคำถามที่ผ่านการตรวจสอบจำนวน 20 ข้อ

3.5 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับข้อคำถาม โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม กับนิยามศัพท์ของตัวแปรทักษะการทำงานเป็นทีม โดยมีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 -1.00 จำนวน 20 ข้อ

3.6 นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมที่ปรับปรุงสำนวนภาษาและข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทำการทดลองใช้กับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α - Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.825 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test for independent sample ผลการตรวจสอบข้อคำถาม พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ แบ่งเป็น 1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล จำนวน 5 ข้อ 2) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 4 ข้อ 3) การมีโครงสร้างของทีม จำนวน 3 ข้อ 4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน จำนวน 8 ข้อ รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ

4. แบบประเมินจิตสาธารณะ

แบบประเมินจิตสาธารณะเป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบประเมินของ อติมาน แสงคำ (2555, น.66-70) และ ภาสุดา ภาคผล (2556, น.157) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินจิตสาธารณะ โดยผู้วิจัยได้มีการพัฒนาและปรับปรุงแบบประเมินจิตสาธารณะ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ โดยผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ 2 องค์ประกอบ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดการประเมินจิตสาธารณะของนักเรียน

4.2 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะมาสร้างแบบประเมินจิตสาธารณะ แบ่งแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินจิตสาธารณะ

โดยกำหนดกิจกรรมหรือพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินตนเองของนักเรียน จำนวน 40 ข้อ ตัวชี้วัดละ 20 ข้อบ่งชี้ ตามตัวชี้วัด ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังตาราง

ตาราง 5 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	1.1 ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน 1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับคือ

4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้ง

3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้ง

2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง

1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้ง

ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดจากสูตรการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น (Class interval)} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

โดยแปลความหมาย ดังนี้

1.10 – 1.60 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับน้อยที่สุด

1.61 – 2.20 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับน้อย

2.21 – 2.80 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับปานกลาง

2.81 – 3.40 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับมาก

3.41 – 4.00 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด

4.3 นำแบบประเมินจิตสาธารณะเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้คำแนะนำ โดยมีข้อคำถามที่ผ่านการตรวจสอบจำนวน 30 ข้อ

4.4 นำแบบประเมินจิตสาธารณะเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาข้อคำถาม โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินจิตสาธารณะ กับนิยามศัพท์ของจิตสาธารณะ โดยมีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 -1.00 จำนวน 30 ข้อ

4.5 นำแบบประเมินจิตสาธารณะที่ปรับปรุงสำนวนภาษาและข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทำการทดลองใช้กับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินจิตสาธารณะ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α - Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.899 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test for independent sample ซึ่งผลการตรวจสอบข้อคำถาม พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ 30 ข้อ แบ่งเป็น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน จำนวน 15 ข้อ มีพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม จำนวน 15 ข้อ

4.6 นำแบบประเมินจิตสาธารณะไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ

มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

5.1 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะมาสร้างแบบประเมินจิตสาธารณะ โดยกำหนดกิจกรรมหรือพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ด้าน จำนวน 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ประกอบด้วย

- 1) ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ
- 2) อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

ไม่หวังผลตอบแทน

3) แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

ด้านที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ประกอบไปด้วย

- 1) ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ
- 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม
- 3) เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม

ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

5.2 กำหนดให้ตัวเลขแทนระดับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้ง
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้ง
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้ง

5.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา ปรึกษาหารือเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ อาจารย์ที่ปรึกษาปรึกษาหารือให้คำแนะนำ

5.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับข้อความ โดยมีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 -1.00 จำนวน 6 ข้อ

5.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษารายการที่ต้องการสังเกตเหล่านั้นสามารถสังเกตได้ โดยมีผู้ร่วมสังเกต 2 คน โดยการคำนวณจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) โดยมีค่าความสอดคล้องที่ 0.83 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินทั้ง 2 คนมีความสอดคล้องกันในการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ

5.6 ปรับแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ให้ข้อรายการที่ใช้ในการสังเกตมีความชัดเจนขึ้น แล้วจัดทำเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะฉบับสมบูรณ์

5.7 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ไปใช้ในการสังเกต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

ตาราง 6 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
E	T_1	X	T_2

เมื่อ	E	แทน กลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
	T_1	แทน คะแนนทดสอบก่อนการจัดการจัดการเรียนรู้ (Pretest)
	T_2	แทน คะแนนทดสอบหลังการจัดการจัดการเรียนรู้ (Posttest)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- นำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม และแบบประเมินจิตสาธารณะที่สร้างขึ้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำก่อนการจัดการเรียนรู้แล้วบันทึกคะแนน
- ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 22 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ โดยนักเรียนทำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมและแบบประเมินจิตสาธารณะโดยเป็นการประเมินตนเอง ภายหลังจากจบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และ 7
- ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมกรณีจิตสาธารณะในระหว่างการจัดการเรียนรู้ พร้อมบันทึกผลลงในแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ทำการสังเกต 3 ครั้ง ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และ 7 โดยมีครูที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 เป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยทำการจดบันทึกข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้
- ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในแผนการเรียนรู้ที่ 10 ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมและแบบประเมินจิตสาธารณะในนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำการประเมินอีกครั้งเพื่อบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้
- ผู้วิจัยตรวจสอบสมมุติฐานและความครบถ้วนของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม และแบบประเมินจิตสาธารณะ นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ใช้ t-test for dependent samples เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่ 1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อที่ 2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

2. การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

1. การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

ในการวิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ มาจากการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู โดยดำเนินการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาทดสอบสมมติฐานด้วย t-test for dependent samples แล้วทำการเปรียบเทียบผลการพัฒนา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ตาราง 7 ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือจำแนกตามตัวชี้วัด โดยใช้ t-test for dependent sample

ตัวชี้วัด	นักเรียน		t	Sig	ครู		t	Sig
	ก่อนเรียน	หลังเรียน			ก่อนเรียน	หลังเรียน		
	\bar{X} (SD)	\bar{X} (SD)			\bar{X} (SD)	\bar{X} (SD)		
1.การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล	3.13 (0.34)	3.47 (0.07)	2.232	.076	2.50 (0.32)	3.36 (0.34)	7.769*	.001

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	นักเรียน				ครู			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	t	Sig	ก่อนเรียน	หลังเรียน	t	Sig
	\bar{X} (SD)	\bar{X} (SD)			\bar{X} (SD)	\bar{X} (SD)		
2.มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน	3.09 (0.28)	3.45 (0.13)	4.971*	.004	2.33 (0.25)	3.41 (0.20)	13.000*	.000
3.การมีโครงสร้างของทีม	3.13 (0.17)	3.50 (0.13)	4.179*	.009	2.22 (0.45)	3.38 (0.32)	4.126*	.009
4.สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน	2.99 (0.15)	3.44 (0.10)	6.751*	.001	2.35 (0.18)	3.50 (0.20)	9.692*	.000
รวม	3.08 (0.66)	3.46 (0.26)	15.733*	.001	2.35 (0.11)	3.41 (0.06)	15.221*	.001

*p<.01

จากตาราง 7 ผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู ต่างพบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมทั้งภาพรวมและรายด้านหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ยกเว้นตัวชี้วัดด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่นักเรียนประเมินตนเองว่าไม่มีความแตกต่างกัน ขณะที่ครูประเมินว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลแตกต่างกัน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบผลพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยนักเรียน จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1 .การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล					
1.1	นักเรียนยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ	2.34 (0.04)	ปานกลาง	3.72 (0.11)	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1.2	นักเรียนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม	2.28 (0.11)	ปานกลาง	3.46 (0.26)	มากที่สุด
1.3	มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ	1.77 (0.04)	น้อย	3.57 (0.12)	มากที่สุด
1.4	นักเรียนได้รับโอกาสในการทำงานตามความสนใจหรือความถนัด	2.43 (0.07)	ปานกลาง	3.41 (0.11)	มากที่สุด
1.5	นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม	3.57 (0.07)	มากที่สุด	3.23 (0.20)	มาก
	รวม	3.13 (0.34)	มาก	3.47 (0.07)	มากที่สุด
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน					
2.1	นักเรียนทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มก่อนการปฏิบัติงาน	3.03 (0.83)	มาก	3.44 (0.14)	มากที่สุด
2.2	นักเรียนมีโอกาสในการร่วมพูดคุยเพื่อวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม	3.30 (0.91)	มาก	3.55 (0.20)	มากที่สุด
2.3	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของกลุ่ม	3.13 (0.88)	มาก	3.58(0.25)	มากที่สุด
2.4	นักเรียนปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสมอ	2.93 (0.86)	มาก	3.25 (0.22)	มาก
	รวม	3.10 (0.16)	มาก	3.46 (0.15)	มากที่สุด
3. การมีโครงสร้างของทีม					
3.1	นักเรียนได้รับมอบหมายหน้าที่ภายในกลุ่มในการทำงานอย่างชัดเจน	2.39 (0.04)	ปานกลาง	3.43 (0.27)	มากที่สุด
3.2	นักเรียนได้รับการยอมรับในความรู้และความสามารถจากสมาชิกภายในกลุ่ม	3.00 (0.00)	มาก	3.44 (0.28)	มากที่สุด
3.3	นักเรียนยอมรับในความรู้และความสามารถจากสมาชิกคนอื่นๆภายในกลุ่ม	3.52 (0.07)	มากที่สุด	3.60 (0.19)	มากที่สุด
3.4	นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม	2.92 (0.01)	มาก	3.53(0.15)	มากที่สุด
	รวม	2.96 (0.46)	มาก	3.50 (0.08)	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน					
4.1	นักเรียนสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากหัวหน้ากลุ่มได้	3.20 (0.76)	มาก	3.58 (0.15)	มากที่สุด
4.2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่ม	2.80 (0.91)	ปานกลาง	3.35 (0.13)	มาก
4.3	นักเรียนใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม โดยไม่ใช้อารมณ์	2.98 (0.80)	มาก	3.33(0.16)	มาก
4.4	นักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มเมื่อทำสิ่งที่ดี	2.45 (0.93)	ปานกลาง	3.35(0.31)	มาก
4.5	นักเรียนมีความเต็มใจในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม	3.25 (0.90)	มาก	3.57(0.26)	มากที่สุด
4.6	ภายในกลุ่มมีการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.18 (0.81)	มาก	3.46(0.31)	มากที่สุด
4.7	นักเรียนและสมาชิกคนอื่นมีโอกาสพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม	3.08 (0.83)	มาก	3.45(0.19)	มากที่สุด
รวม		2.99 (0.28)	มาก	3.44(0.10)	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		3.04 (0.08)	มาก	3.47(0.03)	มากที่สุด

จากตาราง 8 ผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการประเมินตนเองของนักเรียนในภาพรวมพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้มีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมาก หลังการจัดการเรียนรู้นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน พบว่า นักเรียนประเมินตนเองว่ามีทักษะการทำงานเป็นทีมก่อนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก และหลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดทุกตัวชี้วัด โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านที่ 3 การมีโครงสร้างของทีม ด้านที่ 4 สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน ด้านที่ 2 มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน และด้านที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล ข้อที่ 1.5 นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม ด้านที่ 2 มีจุดมุ่งหมายและ

เป้าหมายร่วมกัน ข้อที่ 2.4 นักเรียนปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสมอ และด้านที่ 4 สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน ข้อที่ 4.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่ม ข้อที่ 4.3 นักเรียนใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม โดยไม่ใช้อารมณ์ และข้อที่ 4.4 นักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มเมื่อทำสิ่งที่ดี เพิ่มขึ้นในระดับมาก

ตาราง 9 การเปรียบเทียบผลพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยครู จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล					
1.1	สมาชิกยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ	2.6 (0.52)	ปานกลาง	3.33 (0.52)	มาก
1.2	สมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในทีม	3.00 (0.00)	มาก	3.50 (0.55)	มากที่สุด
1.3	มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ	2.17 (0.41)	น้อย	3.17 (0.41)	มาก
1.4	เปิดโอกาสในการทำงานตามความ ความสนใจหรือความถนัดของสมาชิกในกลุ่ม	2.50 (0.55)	ปานกลาง	3.33 (0.52)	มาก
1.5	สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม	2.17 (0.75)	น้อย	3.50(0.84)	มากที่สุด
รวม		2.50 (0.35)	ปานกลาง	3.37 (0.14)	มาก
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน					
2.1	สมาชิกทุกคนทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มก่อนการปฏิบัติงาน	2.00 (0.63)	น้อย	3.50 (0.55)	มากที่สุด
2.2	สมาชิกมีการร่วมพูดคุยเพื่อวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม	3.00 (0.00)	มาก	3.50 (0.55)	มากที่สุด
2.3	สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของกลุ่ม	2.50 (0.55)	ปานกลาง	3.50 (0.55)	มากที่สุด
2.4	สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสมอ	1.83 (0.41)	น้อย	3.17 (0.20)	มาก
รวม		2.33 (0.53)	ปานกลาง	3.42 (0.17)	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
3.การมีโครงสร้างของทีม					
3.1	ภายในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน	2.00 (0.63)	น้อย	3.67(0.52)	มากที่สุด
3.2	ยอมรับในความรู้และความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม	2.67 (0.52)	ปานกลาง	3.33(0.52)	มาก
3.3	สมาชิกเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม	2.00 (0.63)	น้อย	3.17(0.41)	มาก
	รวม	2.22(0.33)	ปานกลาง	3.39(0.26)	มาก
4.สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน					
4.1	สมาชิกสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากหัวหน้ากลุ่มได้	2.67 (0.52)	ปานกลาง	3.67 (0.52)	มากที่สุด
4.2	การตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่มเกิดจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน	2.00 (0.00)	น้อย	3.83 (0.41)	มากที่สุด
4.3	สมาชิกภายในกลุ่มยอมรับว่าสมาชิกทุกคนมีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกัน	2.17 (0.41)	น้อย	3.33 (0.52)	มาก
4.4	ใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม โดยไม่ใช้อารมณ์	2.83 (0.41)	มาก	3.17 (0.41)	มาก
4.5	มีการยกย่องชมเชยสมาชิกในกลุ่ม	2.00 (0.63)	น้อย	3.00 (0.00)	มาก
4.6	สมาชิกทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ	2.67 (0.52)	ปานกลาง	4.00 (0.00)	มากที่สุด
4.7	ภายในกลุ่มมีการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	2.33 (0.52)	ปานกลาง	3.67 (0.52)	มากที่สุด
4.8	สมาชิกมีการพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกันเพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม	2.17 (0.41)	น้อย	3.33 (0.52)	มาก
	รวม	2.36 (0.33)	ปานกลาง	3.50 (0.35)	มากที่สุด
	รวมทุกตัวชี้วัด	2.35 (0.12)	ปานกลาง	3.42 (0.06)	มากที่สุด

จากตาราง 9 ผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการประเมินนักเรียนของครูในภาพรวมพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมระดับปานกลาง และหลังการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณา

ตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูประเมินนักเรียนว่ามีทักษะการทำงานเป็นทีมก่อนการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลางทุกตัวชี้วัด และประเมินนักเรียนว่ามีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังการจัดการเรียนรู้ในด้านที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล ด้านที่ 3 การมีโครงสร้างของทีมในระดับมาก ส่วนในด้านที่ 2 มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน และด้านที่ 4 สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกันระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านที่ 3 การมีโครงสร้างของทีม ด้านที่ 4 สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน ด้านที่ 2 มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน และด้านที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่ 1 การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล ข้อที่ 1.1 สมาชิกยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ ข้อที่ 1.3 มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ ข้อที่ 1.4 เปิดโอกาสในการทำงานตามความ ความสนใจหรือความถนัดของสมาชิกในกลุ่ม ด้านที่ 2 มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน ข้อที่ 2.4 สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสมอ ด้านที่ 4 สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน ข้อที่ 4.3 สมาชิกภายในกลุ่มยอมรับว่าสมาชิกทุกคนมีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกัน ข้อที่ 4.4 ใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม โดยไม่ใช้อารมณ์ ข้อที่ 4.5 มีการยกย่องชมเชยสมาชิกในกลุ่ม และข้อที่ 4.8 สมาชิกมีการพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่มเพิ่มขึ้นในระดับมาก

2. การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต

ในการวิเคราะห์ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ มาจากการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู โดยดำเนินการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาทดสอบสมมติฐานด้วย t-test for dependent samples แล้วทำการเปรียบเทียบผลการพัฒนา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ตาราง 10 ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาคติธรรมะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกตามตัวชี้วัด โดยใช้ t-test for dependent samples

ตัวชี้วัด	นักเรียน				ครู			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	t	sig	ก่อนเรียน	หลังเรียน	t	sig
	\bar{X}	\bar{X}			\bar{X}	\bar{X}		
	(SD)	(SD)			(SD)	(SD)		
1.ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	2.44 (0.58)	3.07 (0.33)	5.809*	.000	2.03 (0.31)	3.36 (0.38)	26.336*	.000
2.เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	2.35 (0.47)	3.14 (0.49)	10.732*	.000	1.94 (0.27)	3.18 (0.44)	13.000*	.000
รวม	2.40 (0.52)	3.11 (0.26)	9.292*	.000	1.98 (0.12)	3.27 (0.14)	21.881*	.000

*p<.01

จากตาราง 10 ผลการพัฒนาคติธรรมะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู ต่างพบว่า นักเรียนมีจิตสาธธรรมะทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ตาราง 11 การเปรียบเทียบผลพัฒนาคติธรรมะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยนักเรียน จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1.ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
1.1	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังทำความสะอาดห้องเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยเพื่อน	2.45 (0.78)	ปานกลาง	3.25 (0.71)	มาก
1.2	เมื่อนักเรียนเห็นว่าเพื่อนของนักเรียนในชั้นเรียนทะเลาะกัน นักเรียนจะเข้าไปช่วยไกล่เกลี่ยให้เพื่อนทั้งสองเข้าใจกัน	2.48 (1.01)	ปานกลาง	3.28 (0.72)	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน (ต่อ)					
1.3	เมื่อเพื่อนของนักเรียนทำงานผิดพลาด นักเรียนจะเข้าไปให้กำลังใจ	2.73 (0.78)	ปานกลาง	3.05 (0.71)	มาก
1.4	เมื่อเพื่อนของนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนและนักเรียนเข้าใจในบทเรียนนั้น นักเรียนจึงช่วยให้คำแนะนำกับเพื่อน	2.70 (0.85)	ปานกลาง	2.50 (0.82)	ปานกลาง
1.5	เมื่อคุณครูให้ส่งสมุดงาน นักเรียนอาสานำไปส่งที่ห้องพักครู	1.80 (0.75)	น้อย	2.90 (0.84)	มาก
1.6	นักเรียนช่วยคุณครูพลະเก็บอุปกรณ์กีฬา หลังจากหมดคาบเรียนในวิชาพลະศึกษา	1.83 (0.75)	น้อย	2.50 (0.82)	ปานกลาง
1.7	เมื่อคุณครูยกสมุดมาแจกคืน นักเรียนอาสาแจกสมุดคืนเพื่อน	2.18 (0.96)	น้อย	2.95 (0.96)	มาก
1.8	เมื่อนักเรียนอาสาช่วยคุณครูทำงานหลังเลิกเรียน	1.38 (0.49)	น้อยที่สุด	2.70 (1.07)	ปานกลาง
1.9	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จกับกิจกรรมที่ทำ นักเรียนร่วมแสดงความยินดีกับเพื่อน	3.33 (0.69)	มาก	3.53 (0.78)	มากที่สุด
1.10	เมื่อนักเรียนเห็นร่องเท้าว่างไม่เป็นระเบียบ นักเรียนจะจัดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน	2.28 (0.64)	ปานกลาง	3.05 (0.85)	มาก
1.11	นักเรียนนำเสื้อผ้า สิ่งของ หรือเงินไปร่วมบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ที่ประสบภัย	2.65 (1.00)	ปานกลาง	3.10 (0.71)	มาก
1.12	นักเรียนนำเสื้อผ้า สิ่งของ หรือเงินไปร่วมบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ที่ประสบภัย	3.25 (0.74)	มาก	3.40 (0.71)	มาก
1.13	เมื่อนักเรียนเล่นกีฬาในสนาม หากมีเพื่อนกลุ่มอื่นต้องการเล่นบ้าง นักเรียนจะแบ่งพื้นที่ในสนามให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้เล่นด้วย	3.15 (0.80)	มาก	3.55 (0.60)	มากที่สุด
1.14	เมื่อครูแจกอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมใช้ นักเรียนแบ่งให้เพื่อนใช้ด้วย	1.73 (0.85)	น้อย	2.93 (0.94)	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน(ต่อ)					
1.15	นักเรียนสมัครเป็นอาสาสมัครลูกเสือ/ยุวจะรา จร หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือกิจกรรมที่ อำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น	2.80 (0.94)	ปานกลาง	3.38 (0.59)	มาก
	รวม	2.44 (0.58)	ปานกลาง	3.07 (0.33)	มาก
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม					
2.1	เมื่อนักเรียนเห็นขยะบนพื้น นักเรียนจะเก็บ ขยะนั้นไปทิ้งลงในถังขยะ	2.38 (0.84)	ปานกลาง	3.10 (0.81)	มาก
2.2	เมื่อนักเรียนนั่งประจำโต๊ะเรียนในชั้นเรียน นักเรียนคอยระวังไม่ให้โต๊ะ เก้าอี้ มีรอยขีด ข่วน	2.15 (1.03)	น้อย	2.85 (0.80)	มาก
2.3	นักเรียนช่วยดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้องเรียนหลังเลิกเรียน	2.33 (0.83)	ปานกลาง	3.43 (0.78)	มากที่สุด
2.4	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนช่วย ดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดี	2.70 (0.79)	ปานกลาง	3.35 (0.66)	มาก
2.5	เมื่อนักเรียนคนอื่นใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน แล้ววางหนังสือทิ้งไว้ตามโต๊ะ นักเรียนจะช่วย ครูบรรณารักษ์เก็บหนังสือไปไว้ที่ชั้นหนังสือ	2.05 (1.06)	น้อย	3.10 (0.81)	มาก
2.6	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬา นักเรียนให้ ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็ม ใจ	3.15 (0.83)	มาก	3.48 (0.55)	มากที่สุด
2.7	เมื่อโรงเรียนจัดงานทางศาสนาในโอกาส ต่างๆนักเรียนร่วมบริจาคเงินทำบุญ	3.38 (0.74)	มาก	3.08 (0.80)	มาก
2.8	เมื่อชุมชนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนช่วย ดูแลเก็บขยะหลังงานเลิก	2.00 (0.85)	น้อย	3.10 (0.84)	มาก
2.9	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนจะช่วย ประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนทราบ	2.45 (0.96)	ปานกลาง	3.23 (0.70)	มาก
2.10	เมื่อมีกิจกรรมทำบุญตักบาตรที่โรงเรียน นักเรียนจะนำของมาใส่บาตร	2.20 (0.94)	น้อย	2.88 (0.91)	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		X (SD)	แปลผล	X (SD)	แปลผล
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม (ต่อ)					
2.11	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม นักเรียนจะอาสาในการช่วยจัดเตรียมสถานที่	1.53 (0.64)	น้อยที่สุด	3.00 (0.93)	มาก
2.12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมรณรงค์การปฏิบัติตามกฎจราจร กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าและสัตว์ป่า เป็นต้น	2.10 (1.01)	น้อย	3.15 (0.77)	มาก
2.13	เมื่อในชุมชนของนักเรียนมีการจัดงาน นักเรียนอาสาไปช่วยงาน เช่น งานวัด งานลอยกระทง งานทำบุญบ้านของเพื่อนบ้าน เป็นต้น	1.93 (0.92)	น้อย	2.98 (0.95)	มาก
2.14	เมื่อโรงเรียนจัดนิทรรศการ นักเรียนช่วยดูแลสื่อหรือป้ายความรู้ให้อยู่ในสภาพดี	2.25 (1.01)	ปานกลาง	3.25 (0.84)	มาก
2.15	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนเข้าร่วมด้วยเสมอ	2.73 (0.91)	ปานกลาง	3.25 (0.81)	มาก
	รวม	2.31 (0.46)	ปานกลาง	3.02 (0.20)	มาก
	รวมทุกตัวชี้วัด	2.40 (0.52)	ปานกลาง	3.11 (0.26)	มาก

จากตาราง 11 ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการประเมินตนเองของนักเรียนในภาพรวมพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง และภายหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนประเมินตนเองว่ามีจิตสาธารณะในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดทั้ง 2 ด้านพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนประเมินตนเองว่ามีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง และประเมินตนเองว่าหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีจิตสาธารณะในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ข้อที่ 1.4 เมื่อเพื่อนของนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนและนักเรียนเข้าใจในบทเรียนนั้น นักเรียนจึงช่วยให้คำแนะนำกับเพื่อน ข้อที่ 1.6 นักเรียนช่วยคุณครูพลະเก็บอุปกรณ์กีฬา หลังจาก

หมดคาบเรียนในวิชาพลศึกษา ข้อที่ 1.8 เมื่อนักเรียนอาสามาช่วยคุณครูทำงานหลังเลิกเรียน เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง

ส่วนด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ข้อที่ 1.9 เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จกับกิจกรรมที่ทำ นักเรียนร่วมแสดงความยินดีกับเพื่อน ข้อที่ 1.13 เมื่อนักเรียนเล่นกีฬาในสนาม หากมีเพื่อนกลุ่มอื่นต้องการเล่นบ้าง นักเรียนจะแบ่งพื้นที่ในสนามให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้เล่นด้วย ด้านที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ข้อที่ 2.3 นักเรียนช่วยดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้องเรียนหลังเลิกเรียน ข้อที่ 2.6 เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬา นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด

ตาราง 12 การเปรียบเทียบผลพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือประเมินโดยครู จำแนกรายข้อและรายด้านก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		\bar{X} (SD)	แปลผล	\bar{X} (SD)	แปลผล
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
1.1	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ	1.97 (0.30)	น้อย	3.44 (0.44)	มากที่สุด
1.2	อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน	2.11 (0.39)	น้อย	3.33 (0.57)	มาก
1.3	แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยหรือแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	2.04 (0.41)	น้อย	3.33 (0.53)	มาก
รวม		2.04 (0.07)	น้อย	3.36 (0.06)	มาก
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม					
2.1	ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	1.99 (0.27)	น้อย	3.36 (0.51)	มาก
2.2	เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	2.08 (0.21)	น้อย	3.13 (0.81)	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		X (SD)	แปลผล	X (SD)	แปลผล
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม (ต่อ)					
2.3	เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	1.77 (0.80)	น้อย	3.06 (0.86)	มาก
	รวม	1.95 (0.16)	น้อย	3.18 (0.16)	มาก
	รวมทุกตัวชี้วัด	1.99 (0.12)	น้อย	3.28 (0.15)	มาก

จากตาราง 12 ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการประเมินนักเรียนของครูในภาพรวมพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ครูประเมินว่านักเรียนมีจิตสาธารณะในระดับน้อย และภายหลังการจัดการเรียนรู้ครูประเมินนักเรียนว่ามีจิตสาธารณะในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดทั้ง 2 ด้านพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ครูประเมินนักเรียนว่ามีจิตสาธารณะในระดับน้อย และหลังการจัดการเรียนรู้ครูประเมินนักเรียนว่ามีจิตสาธารณะในระดับมากในทุกตัวชี้วัด โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม และด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ข้อที่ 1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนศรีธรรมาภรณ์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 22 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิต แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม นักเรียนประเมินตนเอง จำนวน 20 ข้อ แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยครู จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ จำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (one group pretest – posttest design) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test for dependent samples การเปรียบเทียบพัฒนาก่อน – หลังการจัดการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการพัฒนาจิตสาธารณะ พิจารณาภาพรวมพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือมีจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู ต่างพบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมทั้งภาพรวมและรายด้านหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สามารถอภิปรายผลได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียน โดยผ่านการลงมือทำ ร่วมมือกันคิดและเรียนรู้ร่วมกัน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ตั้งแต่ การให้ความช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สมาชิกมีบทบาทในการรับผิดชอบตามหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมาย เกิดการใช้ทักษะทั้งในกลุ่มย่อยและทักษะระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Desai TS และ Kulkarni PP (2016) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาวิชาด้านวิศวกรรมที่พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการแก้ปัญหา การสื่อสาร และจริยธรรมทางสังคม อีกทั้งการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือทำงานด้วยตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้นักเรียนเกิดทักษะทางสังคม การปรับตัว การแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้อื่น การวางแผนและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของทักษะการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรณู เบ้าวรรณ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาผลการวิจัยปฏิบัติการการพัฒนาทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเรียนอัจฉริยะด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น การใช้เทคนิค LT หรือ Learning Together ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาตามหัวข้อ ร่วมกันอภิปรายเพื่อจัดทำชิ้นงานของกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน มีการส่งตัวแทน

ของกลุ่มนำเสนอชิ้นงาน โดยการจัดโครงสร้างของกลุ่มนำเสนอเพื่อมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ทำให้เกิดการยอมรับกันและกันมากขึ้นจากก่อนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ขาดการยอมรับความสามารถของคนอื่น ชอบการทำงานคนเดียวมากกว่าการทำงานกลุ่ม แต่เมื่อได้มีการทำกิจกรรมผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนเกิดการพูดคุยและยอมรับความสามารถของเพื่อนมากขึ้น อีกทั้งยังเกิดการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความสามารถของสมาชิก เพื่อทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และเพื่อความสำเร็จของกลุ่มนอกจากนี้การนำเอาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่า 1 เทคนิคมาประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้เดียวกัน เช่น การนำเอาเทคนิค TGT และเทคนิค JIGSAW มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยนำเอาเทคนิค JIGSAW มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่กำหนดแล้วจึงมาอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง ทำให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มอื่นๆ และสมาชิกในกลุ่มเดิมของตน แล้วนำเอาเทคนิค TGT มาใช้เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการร่วมมือช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการประสานงานกัน มีการวางแผน และมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน

นักเรียนในห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.)ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง ทำให้เวลาทำงานหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมักจะมีปัญหา เช่น ไม่แบ่งงานกันทำ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน หรือ การกล่าวโทษทะเลาะเบาะแว้งกันภายในกลุ่ม เป็นต้น ทำให้ในช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือครูต้องคอยให้คำชี้แนะ และคอยให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรม แต่เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงบทบาทของตนเอง รวมทั้งเรียนรู้การทำงานร่วมกัน การจัดการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม ทำให้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วงแผนการเรียนรู้ที่ 4 – 5 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น ปัญหาภายในกลุ่มลดน้อยลง และครูผู้สอนคอยดูแลบทบาทในการให้ความช่วยเหลือระหว่างการทำกิจกรรมลง จึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนมณ ตั้งพิทักษ์ไกร (2558) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (การงานอาชีพ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลให้นักเรียนมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชยาดา ภูชิตานุรักษ์ (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่อง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

แม้ว่าในภาพรวมของการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมจะมีผลการพัฒนาภายหลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แต่เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดเป็นรายด้านพบว่า ในตัวชี้วัดที่ 1 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล โดยการประเมินตนเองของนักเรียนนั้นไม่สอดคล้องกับการประเมินของครู ซึ่งนักเรียนประเมินตนเองว่าการพัฒนาภายหลังการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อาจมีสาเหตุมาจากบรรยากาศในชั้นเรียนก่อนที่จะมีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างนั้นมักจะต่างคนต่างอยู่ มีการแบ่งกลุ่มกันอย่างชัดเจน ขาดการร่วมมือ และขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูง มีความมั่นใจในตนเอง และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้มากกว่าการทำกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากการเรียน ทำให้เมื่อมีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งมีการสนับสนุนให้นักเรียนทำงานร่วมกัน พุดคุยกัน และมีเป้าหมายร่วมกันนั้นเกิดปัญหาในช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ โดยในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ต้องมีการจัดกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนเกิดปัญหาการปฏิเสธสมาชิกบางคนที่ไม่ชอบ มองว่าไม่สามารถช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือกับกลุ่มได้ ทำให้ครูผู้สอนต้องเข้าไปช่วยเหลือและทำความเข้าใจกับนักเรียน โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงข้อดีและผลดีของการยอมรับสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม ในช่วงแรกครูต้องคอยให้คำชี้แนะและทำความเข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม ชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายและประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับจากการทำงานร่วมกัน ทำให้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในแผนการเรียนรู้ที่ 4 – 5 พบว่า ในการทำงานร่วมกันของกลุ่มที่มีปัญหาการปฏิเสธสมาชิกนั้นมีแนวโน้มดีขึ้น สมาชิกในกลุ่มเริ่มให้การยอมรับมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ให้กับสมาชิกที่เคยถูกปฏิเสธมากขึ้น บรรยากาศการทำงานภายในกลุ่มดีขึ้น แต่การที่จะพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลอาจจะต้องใช้เวลา การจะทำให้ระดับความสัมพันธ์ของบุคคลเพิ่มสูงขึ้นในระยะเวลานานสั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ทำได้ยากและเห็นผลได้ช้า จึงทำให้ทักษะการทำงานเป็นทีมในก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการมี

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก และไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2 ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการประเมินตนเองของนักเรียนและการประเมินของครู ต่างพบว่า นักเรียนมีจิตสาธารณะทั้งภาพรวม และรายด้านทุกด้าน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) จากภาพรวม พบว่าภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนประเมินตนเองว่ามีการพัฒนาจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก โดยมีการพัฒนาจากก่อนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ นักเรียนมีโอกาสลงมือทำและเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นของตนกับสมาชิกภายในกลุ่มทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก เกิดการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม เกิดการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในการแสดงออก การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน หรือการอาสาช่วยในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสุดา ภาคาผล (2556) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตสาธารณะเป็นลักษณะภายในของบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา เพราะการเปลี่ยนความคิด ทักษะคติและคุณลักษณะภายในของบุคคลเป็นสิ่งที่ใช้ระยะเวลาในการหล่อหลอม และสั่งสมจากประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากข้อพฤติกรรมบ่งชี้ของการมีจิตสาธารณะพบว่า มีบางพฤติกรรมที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่แตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้มากนัก เช่นในด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ข้อพฤติกรรมบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการให้กำลังใจหรือให้คำแนะนำกับเพื่อนในยามที่เจอปัญหา อาจจะเพราะความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน

กับเพื่อนในก่อนการจัดการเรียนรู้ที่ค่อนข้างมีการแบ่งกลุ่มอย่างชัดเจน และขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทำให้ยังไม่เกิดความสนิทสนม หรือความเข้าใจกันและกันมากพอที่จะเข้าไปช่วยเหลือหรือการยอมรับความช่วยเหลือจากเพื่อน อีกทั้งในวัยของนักเรียนนั้นยังขาดความรู้และความเข้าใจในการให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างถูกต้อง โดยจากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสอบถามนักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า แม้จะทราบวิธีการหรือตนเองสามารถแก้ปัญหาข้อนั้นได้ แต่ก็ไม่มีความมั่นใจมากพอที่จะเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนด้วยตนเอง โดยในภายหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสอบถามครูที่ปรึกษาประจำชั้นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนภายในห้องเรียนดีขึ้น มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น เกิดการพูดคุย ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น

ในหัวข้อวัดด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยในการพิจารณาผลการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นรายชื่อตามพฤติกรรมบ่งชี้และจากการร่วมกันสังเกตของผู้วิจัยและครูที่ปรึกษาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยในช่วงก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการเรียนรู้พิเศษเสริมนอกเวลาเรียน จึงมักไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของทางโรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬา การเข้าร่วมกองลูกเสืออาสา หรือการเป็นตัวแทนแข่งขันในกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งนักเรียนมองว่าจะไปกระทบกับเวลาในการทบทวนบทเรียนหรือการเรียนพิเศษ แต่ในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนเริ่มให้ความสนใจในการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนรู้มากขึ้น โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีการอาสาเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การแข่งขันฟุตบอลสุทรพจน์ เป็นตัวแทนแข่งขันกีฬาบาสเก็ตบอลในระดับโรงเรียน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองลูกเสือต้านยาเสพติด การเข้าค่ายของชมรมออย.น้อย เป็นต้น ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้วิจัยได้มีการสอบถามครูที่ปรึกษาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานการณ์และการแสดงออกในด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้ทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนในห้องเรียนมากขึ้นเช่น การนัดไปทานอาหารร่วมกันภายในช่วงปิดภาคเรียน มีการจับคู่บัดดี้แลกเปลี่ยนของขวัญกันในช่วงก่อนงานปีใหม่ นอกจากนี้นักเรียนหลายคนยังเข้าร่วมเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการทำกิจกรรมของชุมชนและหน่วยงานภายนอก เช่น เข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือของเขตพื้นที่การศึกษา การแข่งขันกีฬาจังหวัด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรานณปรีญา พรหมสิทธิ์ (2558) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา เจตคติต่อการใส่ใจสิ่งแวดล้อมและจิตสาธารณะ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการใส่เสื้อสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยระดับการมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

พฤติกรรมจิตสาธารณะอื่น ๆ ที่นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นจากก่อนการจัดการเรียนรู้ เช่น การช่วยเหลือความสะอาดในห้องเรียน หรือช่วยเหลือความสะอาดตามพื้นที่ต่างๆ ในโรงเรียน การช่วยปิดไฟ-พัดลมหลังเลิกเรียน ช่วยเหลือครูถือของ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 22 คาบเรียน ซึ่งอาจเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไปในการสร้างคุณลักษณะภายในของบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้มากขึ้นได้ภายในช่วงเวลาสั้นๆ ทำให้การพัฒนาจิตสาธารณะในรายชื่อพฤติกรรมบ่งชี้หลายๆข้อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นจากก่อนการจัดการเรียนรู้ไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การประเมินจิตสาธารณะควรมีการประเมินอย่างต่อเนื่องและใช้เทคนิคที่หลากหลาย ควรจัดกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้เกิดการพัฒนาจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น และสามารถประเมินนักเรียนได้อย่างครอบคลุมรอบด้านมากยิ่งขึ้น

1.2 การใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่หลากหลาย จะช่วยพัฒนาองค์ประกอบของทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะได้อย่างดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มเดิมตลอดการวิจัย ในการวิจัยทักษะการทำงานเป็นทีมในครั้งต่อไป ควรให้นักเรียนมีการสลับเปลี่ยนกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบว่าทักษะการทำงานเป็นทีมจะมีความแตกต่างจากการใช้กลุ่มเดิมตลอดการทดลองหรือไม่

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับกลุ่ม การวิจัยครั้งต่อไปควรประเมินทักษะการทำงานเป็นทีมในระดับบุคคลควบคู่ไปด้วย เพื่อสามารถวัดผลการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมได้อย่างรอบด้าน

2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน โดยผ่านการลงมือทำในสถานการณ์จริง เช่น การร่วมมือกับโรงเรียน ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามในสังคม เพื่อเปรียบเทียบว่านักเรียนมีการพัฒนาจิตสาธารณะแตกต่างจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวหรือไม่

บรรณานุกรม

- Clarke, D. J. (2007). *Achieving teamwork: a grounded theory investigation in selected stroke units in the North of England*. University of Leeds. (Doctoral dissertation, The University of Leeds .Faculty of Education, Social Sciences and Law (Leeds), UK). Retrieved from http://etheses.whiterose.ac.uk/1673/?utm_term=wreo
- Desai TS, และ Kulkarni PP. (2016). Cooperative Learning Tool for Optimizing Outcomes of Engineering Education. *Journal of Engineering Education Transformations*.
- Gulfer, C., และ Tarim Kamuran. (2015). Efficacy of the Cooperative Learning Method on Mathematics Achievement and Attitude: A Meta-Analysis Research. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15,(2), 553-559.
- Johnson David W, และ Johnson Roger T. (1992). Implementing cooperative learning. *Contemporary Education*, 63(3), 173.
- Johnson David W, Johnson Roger T, และ Holubec Edythe Johnson. (1994). *The new circles of learning: Cooperation in the classroom and school*: ASCD.
- Kagan Spencer. (1994). *Cooperative learning* (2). California: Kagan Cooperative Learning San Juan Capistrano.
- Lacey Penny. (1997). *Multidisciplinary teamwork in special education: practice and training*. University of Birmingham, University of Birmingham, UK. (Doctoral dissertation, University of Birmingham). Retrieved from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.322217>
- Woodcock Mike. (2017). *Team development manual*: Routledge.
- Woodcock Mike, Parker Glenn M, และ Kropp Richard P. (1989). *50 Activities for Team Building* (2): Human Resource Development.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2559). ทีมงาน (teamwork)พลังที่สร้างความสำเร็จ กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เรณู เป้าวรรณ. (2558). วิจัยปฏิบัติการ : การพัฒนาทักษะทางสังคมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเรียนอัจฉริยะด้วยการเรียนแบบร่วมมือ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสนีย์ แดงวัง. (2553). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักในการทำงานเป็นทีม โครงการโรงเรียน

- นายทะเบียน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. กรุงเทพฯ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- กนกฉัตร โกมลฉณี. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องศิลปะท้องถิ่นวัดกลางวรวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแบบร่วมมือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กรกนก ทิพรส. (2545). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- จันทิรา ธนสงวนวงศ์. (มปป). จิตสาธารณะ สืบค้นจาก <http://e-learning.e-tech.ac.th/learninghtml/s1301/unit08.html>
- ฉวีวรรณ ดำประไพ. (2554). การศึกษาเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่างกัน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
- ชนมน ตั้งพิทักษ์ไกร. (2558). การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (การงานอาชีพ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. . บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
- ชนิซดา ชนะกิจจานุกิจ. (2550). ผลของการเรียนแบบสืบสอบบนเว็บด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่แตกต่างกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ต้น. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ: วี พรินทร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี พรินทร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรม : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 6, (ฉบับปรับปรุง).). กรุงเทพฯ ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัฐพร หลาวทอง. (2550). การประเมินจิตพิสัยในการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชยาดา ภูชิตานุกฤษ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ดอนเนลลอน แอน. (2551). ทักษะการบริหารทีม = *Leading teame*. กรุงเทพฯ เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2547). การทำงานเป็นทีม. *โลกการค้า ปีที่ 10, ฉบับที่ 94* (ก.พ. 2547), หน้า 97-98.
- ทิตินา แชมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แชมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21,): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล หน่อชนิด. (2554). ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย. สืบค้นจาก <http://watpon.in.th/thai/mod/page/view.php?id=5>
- ปราณปรียา พรหมสิทธิ์. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา เจตคติต่อการใส่ใจสิ่งแวดล้อมและจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับแบบปกติ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
- ปริญญา อันภักดี. (2558). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ วิชา *IPST-MicroBOX* ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, กรุงเทพฯ. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
- พรลภัส พงษ์พานิช. (2554). การพัฒนาศักยภาพตนเองและการทำงานเป็นทีม. สืบค้นจาก <http://www.chumphon2.mju.ac.th/km/>
- พิจิตรา ธรรมสถิตย์. (2552). ผลของการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บโดยใช้กรณีตัวอย่างด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2541). แนวคิดและแนวทางของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางพุทธศักราช 2551 (ภ. ค. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาสุมดา ภาคาผล. (2556). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (ปริญยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

วิษญา ธิราชภูวดล. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2549). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วิชา ไชยสาร. (2555). จิตสาธารณะ และสำนึกพลเมือง ปฐมบทแห่งการเมืองภาคพลเมือง. รัฐสภาสาร, 60(8), 9-28.

วันเพ็ญ จันทร์เจริญ. (2542). การเรียนการสอนปัจจุบัน. สกจนคร: ฝ่ายโครงการเอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสกลนคร.

วัลลยา ธรรมอภิบาล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).

วินุรักษ์ สุขสำราญ. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

วิราพร พงศ์อาจารย์. (2542). การประเมินผลการเรียน = *Learning evaluation*. พิษณุโลก สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

ศีร์วิรินทร์ ทองย่น. (2552). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อปรับอิทธิพลของความสามารถด้านเหตุผล. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้ = *Learning management*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สถาพร ดียิ่ง. (2548). ผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือสำหรับนักศึกษาครู. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2554). หลักการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริง.

กรุงเทพฯ ดวงกลมพัลลภซึ่ง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค3. (2557). *รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ลพบุรี: สำนักงานศึกษาธิการภาค3
- สุรัตน์ ขวัญบุญจันทร์. (2560, มกราคม - มีนาคม). การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร, 19(1), 50 - 64
- อดิฉาน แสงคำ. (2555). ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณจังหวัดนครปฐม. (). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต).
- อนุพันธ์ คำปัน. (2559). *การศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต).
- อรทัย ธาภิเษ. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต).
- อรุณรัตน์ วงศ์ฉายา. (2552). *การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดและจิตสาธารณะในวิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารี สัตนหวิ. (2539). การเรียนแบบร่วมมือ. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 15 (ก.ย. 2539), หน้า 89-93.

อินทิรา อินทโชติ. (2555). การศึกษาสมรรถนะการทำงานเป็นที่มาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (สารนิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต).

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม แบบประเมินจิตสาธารณะ แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ภาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ได้รับความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเสนอแนะดังนี้

อ.ดร.ดวงใจ สีเขียว	อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.อัษฎลี สุขในสิทธิ์	อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.อชิระ อุตมาน	อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.วรวุฒิ สุภาพ	อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.สมภพ ทองคงหาญ	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนศรีธาดาสมุทร จ.สมุทรสงคราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมนักเรียนประเมินตนเอง
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประเมินโดยผู้วิจัย
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินจิตสาธารณะนักเรียนประเมินตนเอง
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยครู

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	แผนการจัดการเรียนรู้										แปลผล
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8	แผนที่ 9	แผนที่ 10	
1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	0.99	1.00	สอดคล้อง
2. สาระสำคัญ	1.00	1.00	1.00	0.93	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
3. จุดประสงค์การเรียนรู้	1.00	1.00	0.73	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	0.99	1.00	สอดคล้อง
4. สาระการเรียนรู้	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
5. กิจกรรมการเรียนรู้	0.96	0.98	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
7. ชิ้นงาน/ภาระงาน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	0.97	1.00	สอดคล้อง
8. การวัดประเมินผล	1.00	1.00	0.96	1.00	0.98	1.00	1.00	0.76	0.97	1.00	สอดคล้อง

มีค่าความสอดคล้องรายแผนอยู่ระหว่าง 0.6-0.9

IOC \geq 0.50

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประเมินโดยนักเรียน

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล								
1.1	นักเรียนยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.2	นักเรียนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.3	สมาชิกในกลุ่มมอบหมายให้นักเรียนทำงานตามความถนัดหรือความสนใจของนักเรียน	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
1.4	นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการทำงานของกลุ่มให้สำเร็จตามเป้าหมาย	1	0	0	1	1	0.6	สอดคล้อง
1.5	นักเรียนยอมรับในความรู้ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน								
2.1	นักเรียนทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มก่อนการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.2	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.0	สอดคล้อง
2.3	นักเรียนปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
3. การมีโครงสร้างของทีม								
3.1	นักเรียนได้รับมอบหมายหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.2	การได้ทำงานตามความสามารถของตน ทำให้นักเรียนสามารถทำงานได้ตรงตามเป้าหมายของทีม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.3	ภายในกลุ่มของนักเรียนมีการสร้างข้อตกลงหรือกฎในการทำงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.4	นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน								
4.1	นักเรียนสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากสมาชิกภายในทีมได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน (ต่อ)								
4.2	การตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่มเกิดจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.3	สมาชิกภายในกลุ่มยอมรับว่าสมาชิกทุกคนมีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.4	เมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม จะอธิบายโดยใช้เหตุผล	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.5	มีการยกย่องชมเชยสมาชิกในกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.6	สมาชิกทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.7	สมาชิกมีการพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
							IOC	≥0.50

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมประเมินโดยผู้วิจัย

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล								
1.1	สมาชิกยอมรับฟังคำชี้แนะจากสมาชิกคนอื่น ภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.2	สมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ สมาชิกในทีม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.3	มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิก ภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
1.4	มีการมอบหมายงานให้กับสมาชิกตามความถนัด หรือความสนใจ	1	0	0	1	1	0.6	สอดคล้อง
1.5	สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของ กลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน								
2.1	สมาชิกในกลุ่มทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจ เป้าหมายของกลุ่มในการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.2	สมาชิกมีการร่วมพูดคุยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน ของกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.0	สอดคล้อง
2.3	สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมาย ของกลุ่ม	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
2.4	สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. การมีโครงสร้างของทีม								
3.1	ภายในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่าง ชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.2	สมาชิกในกลุ่มยอมรับในความรู้และความสามารถ ของสมาชิก	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.3	สมาชิกเข้าใจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน (ต่อ)								
4.1	สมาชิกสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากสมาชิกในกลุ่มได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.3	เมื่อเกิดความขัดแย้งในการทำงาน สมาชิกจะพูดคุยกันด้วยเหตุผล	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.4	นักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มเมื่อทำสิ่งที่ดี	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.5	นักเรียนมีความเต็มใจในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.6	นักเรียนและสมาชิกคนอื่นมีการติดต่อสื่อสารกันเพื่อประสานงานหรือปรึกษาเกี่ยวกับการทำงาน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.7	สมาชิกภายในกลุ่มมีการพูดคุยให้คำปรึกษาในเรื่องอื่นๆ นอกจากงานของกลุ่ม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

IOC ≥ 0.50

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินจิตสาธารณะประเมินโดยนักเรียน

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน								
1.1	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังทำความสะอาดห้องเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยเพื่อน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.2	เมื่อนักเรียนเห็นว่าเพื่อนของนักเรียนในชั้นเรียนทะเลาะกัน นักเรียนจะเข้าไปช่วยไกล่เกลี่ยให้เพื่อนทั้งสองฝ่ายเข้าใจกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.3	เมื่อเพื่อนของนักเรียนทำงานผิดพลาด นักเรียนจะเข้าไปให้กำลังใจ	1	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
1.4	เมื่อเพื่อนของนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน นักเรียนช่วยหาคำแนะนำ	1	0	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
1.5	เมื่อคุณครูให้ส่งสมุดงาน นักเรียนอาสานำไปส่งที่ห้องพักครู	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.6	นักเรียนช่วยคุณครูลงทะเบียนอุปกรณ์กีฬา หลังจากหมดคาบเรียนในวิชาพลศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.7	เมื่อคุณครูยกสมุดมาแจกคืน นักเรียนอาสาแจกสมุดคืนเพื่อน	1	1	1	1	1	1.0	สอดคล้อง
1.8	นักเรียนอาสาช่วยคุณครูจัดเก็บอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนหลังเลิกเรียน	1	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
1.9	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะหรือความสามารถในกิจกรรมต่างๆ นักเรียนเข้าไปพูดคุยชื่นชมแสดงความยินดีกับเพื่อน	1	0	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
1.10	เมื่อนักเรียนเห็นรองเท้าของเพื่อนวางไม่เป็นระเบียบนักเรียนจะช่วยจัดรองเท้าให้เป็นระเบียบก่อนเข้าห้องเรียน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.11	นักเรียนนำเสื้อผ้า สิ่งของ หรือเงินไปร่วมบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ที่ประสบภัย	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.12	เมื่อนักเรียนเล่นกีฬาในสนาม หากมีเพื่อนกลุ่มอื่นต้องการเล่นบ้าง นักเรียนจะแบ่งพื้นที่ในสนามให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้เล่นด้วย	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน(ต่อ)								
1.13	เมื่อครูแจกอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมใช้ นักเรียนแบ่งให้เพื่อนใช้ด้วย	0	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
1.14	นักเรียนสมัครเป็นอาสาสมัครลูกเสือ/ยุวจราจร หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.15	นักเรียนช่วยงานบ้านเช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ ล้างจาน เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม								
2.1	เมื่อนักเรียนเห็นขยะบนพื้น นักเรียนจะเก็บขยะนั้นไปทิ้งลงในถังขยะ	1	0	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
2.2	นักเรียนคอยระวังไม่ให้โต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนมีรอยขีดเขียน	0	1	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
2.3	นักเรียนช่วยดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้องเรียนหลังเลิกเรียน	1	0	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
2.4	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนช่วยดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดี	1	0	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
2.5	เมื่อนักเรียนคนอื่นใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนแล้ววางหนังสือทิ้งไว้ตามโต๊ะ นักเรียนจะช่วยบรรณารักษ์เก็บหนังสือไปไว้ที่ชั้นวางหนังสือที่ใช้แล้ว เพื่อเตรียมจัดเข้าชั้นวางที่ถูกต้องต่อไป	0	1	1	0	1	0.6	สอดคล้อง
2.6	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬา นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.7	เมื่อโรงเรียนจัดงานทางศาสนาในโอกาสต่างๆนักเรียนร่วมบริจาคเงินทำบุญ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม(ต่อ)								
2.8	เมื่อชุมชนจัดกิจกรรมต่างๆขึ้นนักเรียนช่วยดูแลเก็บขยะและจัดสถานที่ให้เรียบร้อย หลังงานเลิก	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.9	เมื่อโรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมที่โรงเรียนนักเรียนช่วยประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านทราบ	0	1	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
2.10	เมื่อมีกิจกรรมทำบุญตักบาตรที่โรงเรียนนักเรียนมักจะนำข้าว หรืออาหารแห้งมาใส่บาตร	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.11	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม นักเรียนจะอาสาในการช่วยจัดสถานที่ในการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าและสัตว์ป่า เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.13	เมื่อชุมชนของนักเรียนมีการจัดงาน นักเรียนมักอาสาไปช่วยงานเป็นประจำ	1	0	1	1	1	0.8	สอดคล้อง
2.14	เมื่อโรงเรียนจัดบอร์ดนิทรรศการ นักเรียนช่วยดูแลให้อยู่ในสภาพดี	0	1	0	1	1	0.6	สอดคล้อง
2.15	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนเข้าร่วมด้วยเสมอ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

IOC ≥ 0.50

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะประเมินโดยครู

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน								
1.1	อาสาช่วยงาน ครูด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.2	อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและ กำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
1.3	แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วย แก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม								
2.1	ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.2	เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.3	เมื่อคุณครูยกสมุดมาแจกคืน นักเรียนอาสาแจก สมุดคืนเพื่อน	0	1	1	0	1	0.6	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

- แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม นักเรียนประเมินตนเอง
- แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม ประเมินโดยผู้วิจัย
- แบบประเมินจิตสาธารณะ นักเรียนประเมินตนเอง
- แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยผู้วิจัย

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

รหัสวิชา ส 22101

เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย

จำนวน 3 คาบ

1. สาระการเรียนรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

2. มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

3. ตัวชี้วัดชั้นปี

เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (ส 2.1/2)

4. สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยสมาชิกทุกคนต้องเคารพกติกาของสังคม รู้จักหน้าที่และบทบาทของตน รู้จักการทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในกิจกรรมของสังคมทั้งกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศด้วยความรับผิดชอบและจิตสำนึกที่ดี หากทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมดำเนินไปอย่างสงบสุข

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของประชาธิปไตย
2. บอกความสำคัญและคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
3. อภิปรายแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
4. จัดทำและนำเสนอแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจากการอภิปรายของกลุ่มได้

6. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย มาจากคำว่า ประชา+อธิปไตย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Demokratia อันประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ demos (ประชาชน) และCratos (การปกครอง) ฉะนั้น ประชาธิปไตย จึงหมายถึง ประชาชนปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน

2. ลักษณะของประชาธิปไตย

ลักษณะของประชาธิปไตยมี 3 ลักษณะ คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ ซึ่งหมายถึง การมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในเหตุผลความสามารถ อิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์
2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง และวิธีการจัดระเบียบการปกครอง ซึ่งหมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนหรือการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน
3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งหมายถึง การอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาคในสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกทุกคนไม่ก้าวก่ายในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนใช้สติปัญญาแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

3. ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หมายถึง ประชาชนผู้เป็นพลเมืองของรัฐเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ
2. เป็นสังคมที่ยึดหลักความเสมอภาค พลเมืองทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ในฐานะพลเมืองของรัฐไม่ว่าเชื้อชาติใด ศาสนาใด ภาษาใด ถิ่นกำเนิดใด หรือเพศใด
3. เป็นสังคมที่คนในสังคมยึดหลักนิติธรรม ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ต้องมีรัฐธรรมนูญที่ให้หลักประกันทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนเอาไว้ ซึ่งรัฐบาลจะละเมิดมิได้
4. เป็นสังคมที่ยึดหลักการประนีประนอม สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยจะต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ ประสานความคิดของตนให้สอดคล้อง หรือยอมผ่อนปรนแก้ไขเพื่อให้เกิดการประสานประโยชน์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหาต่างๆ
5. การยอมรับการตัดสินใจของฝ่ายข้างมาก โดยฝ่ายข้างมากก็ต้องเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของฝ่ายข้างน้อย
6. เป็นสังคมที่ยึดหลักการเคารพเหตุผล ในสังคมประชาธิปไตยของเคารพในหลักเหตุผลมากกว่าบุคคล
7. ประชาชนทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประเทศเป็นของทุกคนซึ่งมีส่วนในการรับผิดชอบต่อและช่วยกันดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมหรือสมบัติสาธารณะ

4. คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. ต้องเป็นบุคคลที่เคารพในเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย
2. ต้องเป็นบุคคลที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น
3. ต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่มีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก
4. ต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของคนบุคคลอื่นเสมอ
5. ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน
6. ต้องเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก หรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ร่วมกันแก้ไข ปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนให้ดีขึ้น เป็นต้น
7. ต้องเป็นบุคคลที่มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง การปกครอง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
3. การมีวิจรรย์ญาณ

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มุ่งมั่นในการทำงาน
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ดูแลสาธารณะสมบัติหรือทรัพย์สินของส่วนรวม

9. สื่อการเรียนรู้

- 9.1 ข้อความที่กล่าวว่า “ ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”
- 9.2 หนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 9.3 การ์ตูนสั้นเรื่อง “นี่แหละประชาธิปไตย”
- 9.4 การ์ตูนสั้นเรื่อง “พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย”
- 9.5 ใบกิจกรรม เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย

10. กิจกรรมการเรียนรู้ (การเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค Learning Together : LT)

คาบที่ 1

1. ครูอ่านข้อความที่กล่าวไว้ว่า “ ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า จากข้อความที่ครูอ่านสะท้อนถึงความหมายของประชาธิปไตยอย่างไร

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4-6 คน คณะความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในจำนวนเท่าๆกันทุกกลุ่ม

3. ให้สมาชิกสร้างข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ดังนี้

1. บอกความหมายของประชาธิปไตย
2. บอกความสำคัญและคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
3. อภิปรายแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
4. จัดทำและนำเสนอแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจากการ

อภิปรายของกลุ่มได้

4. ครูให้นักเรียนดูการ์ตูนสั้นเรื่อง “นี่แหละประชาธิปไตย” แล้วให้นักเรียนช่วยกันยกเหตุการณ์ใกล้ตัวของนักเรียนที่คล้ายกับสถานการณ์ในการ์ตูน โดยครูสุ่มเรียกประมาณ 2-3 คน นำเสนอความคิดเห็นให้เพื่อนฟัง (ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=uNIKBOwxq2w>)

5. ครูแจกใบกิจกรรม เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันศึกษาประเด็นความรู้ตามใบกิจกรรม โดยกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน ดังนี้

- คนที่ 1 อ่านเนื้อหา ความหมายของประชาธิปไตย ลักษณะของประชาธิปไตย
- คนที่ 2 อ่านเนื้อหา ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- คนที่ 3 ฟังเนื้อหา อภิปรายประเด็นปัญหา
- คนที่ 4 จัดบันทึกผลการอภิปรายของสมาชิก พร้อมบันทึกลงในใบกิจกรรม

6. นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบข้อความ และผลการทำกิจกรรมกลุ่ม คนที่เข้าใจอธิบายให้เพื่อนที่ไม่เข้าใจฟัง และแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม จากนั้นทุกกลุ่มส่งผลงานกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด

คาบที่ 2

1. ครูกล่าวถึงประเด็นที่ได้ทำกิจกรรมไปในคาบเรียนที่ผ่านมา พร้อมทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมกันทำ โดยให้นักเรียนดูการ์ตูนสั้นเรื่อง “พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย” โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นที่อยู่ในการ์ตูน ว่านักเรียนเคยปฏิบัติหรือเคยพบเหตุการณ์แบบนี้หรือไม่ (ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=cmLuDYNJUJ0>)

2. ครูสุ่มตัวแทนนำเสนอผลงานจากคาบเรียนที่ผ่านมาให้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ผลงานของกลุ่มและเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นซักถามข้อสงสัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

3. ครูให้นักเรียนจับคู่ภายในกลุ่มบ้านของตนเอง และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็น “แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย” พร้อมสรุปผลการอภิปรายบันทึกลงในใบกิจกรรม

คาบที่ 3

1. ครูกล่าวถึงประเด็นที่ได้ทำกิจกรรมไปในคาบเรียนที่ผ่านมา พร้อมทบทวนเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมกันทำ

2. ครูให้แต่ละคู่กลับเข้าร่วมกลุ่มเดิมของตนแล้วนำผลการอภิปรายของแต่ละคู่มาร่วมอภิปรายกันในกลุ่มว่าสมาชิกมีความคิดเห็นอย่างไร แล้วร่วมกันสรุปเป็นผลงานของกลุ่มในรูปแบบของแผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ครูให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ผลงานของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นซักถามข้อสงสัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

4. ครูแจ้งผลคะแนนกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบ และบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนกลุ่ม

5. ครูกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดวันนี้ นำรายชื่อนักเรียนติดที่ป้ายนิเทศภายในชั้นเรียน พร้อมให้กำลังใจกลุ่มที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

11. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1. บอกความหมายของประชาธิปไตย	การทำกิจกรรมกลุ่ม	ใบกิจกรรม เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย	นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 70
2. บอกความสำคัญและคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้	การทำกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนอ หน้าชั้นเรียน	ใบกิจกรรม เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย	นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 70
3. อภิปรายแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้	การอภิปรายกลุ่ม	การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 70
4. จัดทำและนำเสนอแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจากการอภิปรายของกลุ่มได้	-การทำกิจกรรมกลุ่ม -การอภิปรายเป็นคู่	-ใบกิจกรรม เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย -การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60

12. บันทึกผลการสอน

12.1 ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน

.....

12.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....

12.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาวนภศร มิลินทานุช)

ใบกิจกรรม

เรื่อง วิถีของสังคมประชาธิปไตย

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม..... ชั้น.....

1..... เลขที่.....

2..... เลขที่.....

3..... เลขที่.....

4..... เลขที่.....

กิจกรรมที่ 1 ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. พลเมือง หมายถึง

.....

.....

2. ลักษณะของการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย คือ

.....

.....

3. หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ยกตัวอย่างมาอย่างน้อย 3 ข้อ พร้อมอธิบาย

.....

.....

.....

4. นักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการทางประชาธิปไตยได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. กิจกรรมทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

6. หากคนในสังคมไทยไม่รู้จักทำกิจกรรมร่วมกันตามกระบวนการทางประชาธิปไตยจะส่งผลอย่างไร

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2 ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณลักษณะของพลเมืองดีตามความคิดเห็นของนักเรียนลงใน
แผนผังความคิด พร้อมทั้งตอบคำถามที่กำหนด

.....
.....
.....
.....

แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม(นักเรียน)

คำชี้แจง แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (นักเรียน) ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับระดับพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในพฤติกรรมนั้นมากที่สุด โดยกำหนดให้

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้งที่หรือคิดเป็นร้อยละ 100
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 80
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 60
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม ชั้น

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับพฤติกรรม				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1.การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล						
1.1	นักเรียนยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ					
1.2	นักเรียนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม					
1.3	มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ					
1.4	นักเรียนได้รับโอกาสในการทำงานตามความ ความสนใจหรือความถนัด					
1.5	นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม					
2.มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน						
2.1	นักเรียนทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มก่อนการปฏิบัติงาน					

ข้อ ที่	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับพฤติกรรม				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
2.2	นักเรียนมีโอกาสในการร่วมพูดคุยเพื่อวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม					
2.3	นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของกลุ่ม					
2.4	นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เสมอ					
3. การมีโครงสร้างของทีม						
3.1	นักเรียนได้รับมอบหมายหน้าที่ภายในกลุ่มในการทำงานอย่างชัดเจน					
3.2	นักเรียนได้รับการยอมรับในความรู้และความสามารถจากสมาชิกภายในกลุ่ม					
3.3	นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม					
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน						
4.1	นักเรียนสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากหัวหน้ากลุ่มได้					
4.2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่ม					
4.3	นักเรียนใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดข้อขัดแย้งภายในกลุ่มโดยไม่ใช้อารมณ์					
4.4	นักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มเมื่อทำสิ่งที่ดี					
4.5	นักเรียนมีความเต็มใจในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม					
4.6	ภายในกลุ่มมีการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
4.7	นักเรียนและสมาชิกคนอื่นมีโอกาสพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม					
4.8	สมาชิกมีการพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม					
รวม						

แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีม(ครู)

คำชี้แจง แบบวัดทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ครู) ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับระดับความจริงที่นักเรียนปฏิบัติในพฤติกรรมนั้นมากที่สุด โดยกำหนดให้

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้งที่หรือคิดเป็นร้อยละ 100
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 80
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 60
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม..... ชั้น.....

- 1.หัวหน้ากลุ่ม..... เลขที่.....
- 2.รองหัวหน้ากลุ่ม..... เลขที่.....
- 3.กรรมการกลุ่ม..... เลขที่.....
- 4.กรรมการกลุ่ม..... เลขที่.....
- 5.เลขานุการกลุ่ม..... เลขที่.....

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความเห็น				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1.การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล						
1.1	สมาชิกยอมรับฟังคำชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มด้วยความเต็มใจ					
1.2	สมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือและช่วยเหลือสมาชิกในทีม					
1.3	มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มด้วยความจริงใจ					
1.4	เปิดโอกาสในการทำงานตามความ ความสนใจหรือความถนัดของสมาชิกในกลุ่ม					
1.5	สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม					

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับ ความเห็น				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน						
2.1	สมาชิกทุกคนทราบวัตถุประสงค์และเข้าใจเป้าหมายของกลุ่มก่อนการปฏิบัติงาน					
2.2	สมาชิกมีการร่วมพูดคุยเพื่อวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม					
2.3	สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของกลุ่ม					
2.4	สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสมอ					
3. การมีโครงสร้างของทีม						
3.1	ภายในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน					
3.2	ยอมรับในความรู้และความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม					
3.3	สมาชิกเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม					
4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน						
4.1	สมาชิกสามารถซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการทำงานจากหัวหน้ากลุ่มได้					
4.2	การตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่มเกิดจากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน					
4.3	สมาชิกภายในกลุ่มยอมรับว่าสมาชิกทุกคนมีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกัน					
4.4	ใช้เหตุผลในการอธิบายเมื่อเกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม โดยไม่ใช้อารมณ์					
4.5	มีการยกย่องชมเชยสมาชิกในกลุ่ม					
4.6	สมาชิกทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ					
4.7	ภายในกลุ่มมีการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
4.8	สมาชิกมีการพบปะสังสรรค์หรือพูดคุยกัน เพื่อความเข้าใจอันดีภายในการทำงานของกลุ่ม					
รวม						

ผู้ทำการประเมิน.....

...../...../.....

แบบประเมินจิตสาธารณะ

ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของนักเรียน จำนวน 30 ข้อ

แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (โดยนักเรียน)

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับระดับความจริงที่นักเรียนปฏิบัติในพฤติกรรมนั้นมากที่สุด โดยกำหนดให้

- 4 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นประจำทุกครั้งที่หรือคิดเป็นร้อยละ 100
- 3 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นค่อนข้างบ่อยครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 80
- 2 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นบ้างเป็นบางครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 60
- 1 หมายถึง นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อความนั้นนานๆครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 40

ชื่อ.....สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับ ความเห็น				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน						
1.1	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังทำความสะอาดห้องเรียน นักเรียนเข้าไปช่วยเพื่อน					
1.2	เมื่อนักเรียนเห็นว่าเพื่อนของนักเรียนในชั้นเรียนทะเลาะกัน นักเรียนจะเข้าไปช่วยไกลเกลี่ยให้เพื่อนทั้งสองเข้าใจกัน					
1.3	เมื่อเพื่อนของนักเรียนทำงานผิดพลาด นักเรียนจะเข้าไปให้กำลังใจ					
1.4	เมื่อเพื่อนของนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน นักเรียนช่วยให้คำแนะนำ					
1.5	เมื่อคุณครูให้ส่งสมุดงาน นักเรียนอาสานำไปส่งที่ห้องพักครู					
1.6	นักเรียนช่วยคุณครูพละเก็บอุปกรณ์กีฬา หลังจากหมดคาบเรียนในวิชาพละศึกษา					
1.7	เมื่อคุณครูยกสมุดมาแจกคืน นักเรียนอาสาแจกสมุดคืนเพื่อน					
1.8	เมื่อนักเรียนอาสาช่วยคุณครูทำงานหลังเลิกเรียน					
1.9	เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จกับกิจกรรมที่ทำ นักเรียนเข้าไปพูดชื่นชมแสดงความยินดีกับเพื่อน					
1.10	เมื่อนักเรียนเห็นร่องเท้าว่างไม่เป็นระเบียบนักเรียนจะจัดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน					

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับ ความเห็น				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน(ต่อ)						
1.11	นักเรียนนำเสื้อผ้า สิ่งของ หรือเงินไปร่วมบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ที่ประสบภัย					
1.12	เมื่อนักเรียนเล่นกีฬาในสนาม หากมีเพื่อนกลุ่มอื่นต้องการเล่นบ้าง นักเรียนจะแบ่งพื้นที่ในสนามให้เพื่อนกลุ่มอื่นได้เล่นด้วย					
1.13	เมื่อครูแจกอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนยืมใช้ นักเรียนแบ่งให้เพื่อนใช้ด้วย					
1.14	นักเรียนสมัครเป็นอาสาสมัครลูกเสือ/ยุวจรวจ หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น					
1.15	นักเรียนอาสารับผิดชอบงานภายในบ้านเช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ ล้างจาน เป็นต้น					
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม						
2.1	เมื่อนักเรียนเห็นขยะบนพื้น นักเรียนจะเก็บขยะนั้นไปทิ้งลงในถังขยะ					
2.2	เมื่อนักเรียนนั่งประจำโต๊ะเรียนในชั้นเรียน นักเรียนคอยระวังไม่ให้โต๊ะเก้าอี้มีรอยขีดข่วน					
2.3	นักเรียนช่วยดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้องเรียน หลังเลิกเรียน					
2.4	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนช่วยดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดี					
2.5	เมื่อนักเรียนคนอื่นใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนแล้ววางหนังสือทิ้งไว้ตามโต๊ะ นักเรียนจะช่วยดูแลบรรณารักษ์เก็บหนังสือไปไว้ที่ชั้นหนังสือ					
2.6	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬา นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ					
2.7	เมื่อโรงเรียนจัดงานทางศาสนาในโอกาสต่างๆนักเรียนร่วมบริจาคเงินทำบุญ					
2.8	เมื่อชุมชนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนช่วยดูแลเก็บขยะหลังงานเลิก					
2.9	เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆนักเรียนจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนทราบ					

ข้อ	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับ ความเห็น				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม(ต่อ)						
2.10	เมื่อมีกิจกรรมทำบุญตักบาตรที่โรงเรียนนักเรียนจะนำของมาใส่บาตร					
2.11	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม นักเรียนจะอาสาในการช่วยจัดเตรียมสถานที่					
2.12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมรณรงค์การปฏิบัติตามกฎจราจร กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าและสัตว์ป่า เป็นต้น					
2.13	เมื่อในชุมชนของนักเรียนมีการจัดงาน นักเรียนอาสาไปช่วยงาน เช่น งานวัด งานลอยกระทง งานทำบุญบ้านของเพื่อนบ้าน เป็นต้น					
2.14	เมื่อโรงเรียนจัดบอร์ดนิทรรศการ นักเรียนช่วยดูแลให้อยู่ในสภาพดี					
2.15	เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนเข้าร่วมด้วยเสมอ					
รวม						

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ

คำชี้แจง : ให้ครู สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน				เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม				รวม
		ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วย ความเต็มใจ	อาสาทำงานให้ ผู้อื่นด้วยกำลัง กาย กำลังใจแล กำลังสติปัญญา โดยไม่หวัง ผลตอบแทน	แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและ อื่นๆ และช่วย แก้ปัญหาหรือ สร้างความสุข ให้กับผู้อื่น	ดูแลรักษา สาธารณสมบัติและ สิ่งแวดล้อมด้วย ความเต็มใจ	เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคม	เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหาหรือร่วมสร้าง สิ่งดีขึ้นมาของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นด้วยความ กระตือรือร้น	1	2	
1		4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	
2										
3										
4										

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นภศร มิลินทานุช
วัน เดือน ปี เกิด	23 เมษายน 2533
สถานที่เกิด	อ.เมือง จังหวัดราชบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2550 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร.สามร้อยยอดวิทยาคม จ.ประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ.2555 การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ) เอกสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2562 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (สังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	39/53 ม.1 หมู่บ้านมนตรีพิทักษ์ 2 ต.ลาดใหญ่ อ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม 75000